

Cultuurnota gemeente

Montferland

2009 - 2012

**Cultuur is een kwestie van smaak.....
over smaak valt niet te twisten.**

Vastgesteld in de raadsvergadering van 25 september 2008.

Inhoudsopgave:	Paginanummer:
Voorwoord	4
Samenvatting	5
Inleiding	7
I. Bestaand beleid	9
a. Rijksbeleid	
b. Provinciaal beleid	
c. Gemeentelijk beleid	
d. Bovengemeentelijke samenwerkingsverbanden	
II. Doelstellingen en uitgangspunten	13
1. Regisseren en voorwaarden scheppen	
2. Actief ontwikkelen van cultuureducatie	
3. Doelgroepenbeleid	
4. Interactieve sessie	
III Het culturele veld	16
Wat is er in Montferland aan kunst en cultuur aanwezig	
1. Muziekscholen	
2. Amateurkunst (zang, dans en toneel)	
3. Volkscultuur (carnaval en schutterijen)	
4. Cultuureducatie en kunstzinnige vorming	
5. Culturele evenementen	
6. Cultureel erfgoed	
7. Cultureel historische verenigingen	
8. Overige culturele instellingen	
9. Beeldende kunst	
IV Actiepunten	27
1. Aandacht voor buitenschoolse activiteiten jeugd	
2. Project Mobiel Theaterpodium	
3. Tijd en ruimte voor experimenten	
4. Ondersteuning Amateuristische kunst/coördinator	
4a. Continuering inzet vrijwilligers	
4b. Aanwas jeugd	
4c. Samenwerking	
4d. Doelgroep ouderen	
5. Kunst en Kunstig	
6. Aantal oefenruimtes	
7. Aankoop kunst in de openbare ruimte	
8. Beheer en onderhoud kunstobjecten	
9. Voorwaarden voor plaatsen kunstwerken van derden op gemeentegrond	
V. Financieel kader	31
1. Overzicht huidig financieel kader	
2. Financiën nieuwe activiteiten	
Bijlagen:	
Algemene percentageregeling kunstopdrachten	33
Verslag en reacties op interactieve bijeenkomst cultuurbeleid	37
Lijst van gebruikte literatuur	45

Voorwoord

Voor u ligt de nota cultuurbeleid voor de gemeente Montferland. De nota is bedoeld om kaders aan te geven voor het Montferlandse Cultuurbeleid. De gemeente Montferland kent een groot scala aan verenigingen, in stellingen en personen, die zich op een of andere manier bezig houden met kunst en cultuur in al zijn uitingsvormen.

Waarom is cultuur van belang voor de samenleving? Uit de “Atlas voor gemeenten” Editie 2007. Onder het thema Cultuur wordt hierover het volgende gezegd:

a. Cultuur/kunsteducatie is van belang voor de persoonlijke ontwikkeling:

1. Het ontwikkelen van creatieve vermogens. In een in 2006 gehouden congres van de VNG over de visie op de toekomst van gemeenten in 2015 wordt creativiteit als een belangrijk aspect voor “de nieuwe gemeente” geschetst. Gemeenten zien het als een kerntaak om de opbouw van gemeenschappen, waar mensen trots op zijn en waar ze graag willen wonen, te stimuleren. Sociale relaties en verbanden zijn van groot belang voor het goed functioneren van zulke gemeenschappen. De mate waarin burgers actief deelnemen aan deze verbanden is het sociaal kapitaal, ook wel de hedendaagse variant van sociale cohesie. Creativiteit - zo wordt gesteld het VNG congres – is een steeds belangrijker aspect van het sociaal kapitaal in een gemeente. Menselijke creativiteit is de belangrijkste motor voor de economische ontwikkeling in de komende tijd. De concentratie van creativiteit gaat steeds vaker samen met groei in werkgelegenheid.
2. Bevorderen van kunstparticipatie. Uit meerdere onderzoeken blijkt dat wie op jonge leeftijd kennismaakt met kunst op latere leeftijd een actievere kunstconsument is.
3. Stimuleren van de ontwikkeling van jonge talenten en van het amateurkunstklimaat.

b. Cultuur/kunsteducatie is van belang bij het bevorderen van de sociale cohesie:

Onderzoeken geven aan dat kunsteducatieactiviteiten en daarmee samenhangende amateurkunst een positief effect hebben; een zinvolle tijdsbesteding, het ontwikkelen van zelfvertrouwen, het verwerven van grotere sociale vaardigheden, meer sociale contacten waardoor ontmoetingen tussen verschillende bevolkingsgroepen en mensen van verschillende generaties ontstaan, daarmee een groter gevoel van veiligheid en een hogere waardering van de woonomgeving. In de Atlas wordt een onderzoek aangehaald dat beweert dat jongeren die deelnemen aan culturele activiteiten minder vaak crimineel zijn.

c. Cultuur/kunsteducatie is van belang voor economische ontwikkeling:

Een goed voorzieningenniveau maakt dat een gemeente een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat heeft voor burgers en bedrijfsleven. Maar zeker ook voor de toeristische industrie is een goed voorzieningenniveau van groot belang. Het bevorderen van menselijke creativiteit als motor voor economische ontwikkeling. Kunst- en cultuureducatie vormt de basis van het cultuurbeleid.

d. Cultuur/kunsteducatie vormt de basis van het cultuurbeleid:

Zodat alle kinderen en jongeren de kans krijgen hun creatieve en kunstzinnige talenten te ontwikkelen, richting jong talent, creatieve burger of enthousiaste amateurkunstenaar.

Kortom Kunst en cultuur zijn van belang in alle aspecten onze samenleving. In de nota zijn dan ook samenwerking, vrijwilligers, jeugd en amateurkunst de belangrijkste onderwerpen. Het geheel komt samen in het project kunstencentrum bij Welzijn en Cultuur Montferland. Hier zal een cultuurcoördinator de spin in het web worden van het Montferlandse cultuurland.

Als gemeente zullen wij in overleg met de instellingen de lijnen uitzetten en waar mogelijk de voorwaarden scheppen voor een bloeiend cultureel leven. Om deze voorwaarden zo goed mogelijk in beeld te hebben heeft er dan ook een bijeenkomst met het veld plaatsgevonden in het Willem van den Berghcentrum.

De verdere uitvoering van deze nota is uiteraard alleen mogelijk met de medewerking en ondersteuning van de diverse culturele instellingen in onze gemeente.

Samenvatting

Deze nota geeft een beeld van het bestaande culturele veld van de gemeente Montferland en de aanvullingen die hierop nodig zouden zijn. De nota is tot stand gekomen met de hulp van meerdere verenigingen en instellingen. Op 12 december 2007 is een bijeenkomst gehouden in het Willem van den Berghcentrum. De mondelinge en schriftelijke reacties, hebben met inachtneming van de in hoofdstuk II geformuleerde uitgangspunten, de volgende actiepunten opgeleverd:

Actiepunten:

1. Subsidie voor buitenschoolse activiteiten jeugdcultuur

Voor speciale projecten op gebied van de jeugdcultuur kunnen door Welzijn en Cultuur in samenwerking met Muziekschool en anderen verdere activiteiten worden ontwikkeld. Hierbij kan gedacht worden aan b.v. streetdance, graffiti, popmuziek e.d. Hiervoor wordt een bedrag van € 10.000,- opgenomen.

2. Project Mobiel Theaterpodium

Een driejarig grensoverschrijdend project "Mobiel Theaterpodium" voor de jeugd. Hiervoor wordt in totaal een subsidiebedrag van € 10.000,- voor driejaar van de gemeente Montferland gevraagd. Het betreft een grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van cultuur tussen (muziek) onderwijs en welzijnsinstellingen in Montferland en Emmerich en Kleve. De kosten zijn daarom € 3.300,- per jaar gedurende een periode van drie jaar.

3. Tijd en ruimte voor experimenten

De wens vanuit het veld om ook aandacht te besteden aan experimentele muziek, toneel en een literair café sluit naadloos aan bij uitgangspunt 1, waarbij de bevolking in aanraking gebracht wordt met nieuwe vormen van cultuuruitingen. Hiervoor jaarlijks een bedrag beschikbaar stellen van € 3000,-

4. Cultuurcoördinator

In de gemeente Montferland ontbreekt een coördinatiecentrum, waarin alle kunstdisciplines samenkomen en waar een samenhangend aanbod geboden wordt. Deze samenhang zou gestalte moeten krijgen door een concrete invulling van samenwerking van de professionele organisaties onderling. De bovengenoemde punten kunnen ook worden meegenomen in dit project.

De professionaliteit van de amateurverenigingen zou versterkt kunnen worden door de samenwerking aan te gaan met de professionele organisaties (zoals de muziekschool al doet) en door de amateurverenigingen met ambitie te stimuleren. Ondersteuning van de amateurverenigingen is hier een wezenlijk onderdeel. Hiervoor wordt voor twee jaar een bedrag van € 25.000,- per jaar beschikbaar gesteld. Daarna volgt een evaluatie en een besluit over een vervolg.

5. Kunst en kunstig

Kunst en Kunstig is als manifestatie zo gegroeid, dat het niet meer mogelijk is om alles op vrijwilligersniveau te organiseren. Met name de tijdsdruk ten aanzien van de administratieve taken wordt te groot. Er is inmiddels iemand gevonden die tegen de belastingvrije vrijwilligersbijdrage van €1.500,- deze werkzaamheden wil overnemen. Hierdoor wordt de administratieve continuïteit gewaarborgd. Daarom wordt een extra structureel subsidie van € 1.500,- ten behoeve van administratieve ondersteuning Stichting Kunst en Kunstig beschikbaar gesteld.

6. Oefenruimtes

Het onderzoek kan worden betaald uit de post reserve uitvoering cultuurnota. Het onderzoek kan voor een deel binnen de gemeente worden uitgevoerd (geluid, akoestiek). De totale kosten worden geschat op € 2.500,-.

7. Aankoop van kunst in de openbare ruimte.

Voor wat betreft de bekostiging van een kunstaankoopbeleid stellen wij voor vanaf 2010 een startbedrag van € 18.000,- beschikbaar te stellen uit de reserve kunst. Tegelijkertijd wordt voorgesteld een percentageregeling voor de aankoop van beeldende kunst vast te stellen.

8. Beheer en onderhoud kunstobjecten/ folder

Voordat een advies over beheer en onderhoud en in het bijzonder de rol van de gemeente hierin gemaakt wordt, zal een inventarisatie van de huidige stand van zaken gemaakt moeten worden. De kosten van de inventarisatie worden geschat op € 4.000,- inclusief folder. In deze folder kan naast een overzicht van de kunstvoorwerpen in de openbare ruimte ook een overzicht gemaakt worden van de in onze gemeente aanwezige atelier- en tentoonstellingsruimtes.

Het startkapitaal voor het onderhoudsfonds kunstobjecten uit de reserve kunst vaststellen op € 4.000,-, daarna structureel een bedrag van € 3.000,- per jaar toevoegen.

9. Voorwaarden voor plaatsen kunstwerken van derden op gemeentegrond.

De overige kunstwerken, die geen eigendom van de gemeente worden, maar op gemeentegrond zijn geplaatst moeten voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a. De eigenaar van het beeld zorgt voor plaatsing en het eventueel onderhoud en schoonmaken van dit beeld.
- b. De gemeente is niet verantwoordelijk voor eventuele beschadigingen van het beeld.
- c. De benodigde bouwvergunningen worden door de eigenaar aangevraagd.
- d. Bij gebruik van hout wordt geen geïmpregneerd hout toegepast, terwijl bij hardhout wordt gekozen voor hout met het FSC keurmerk .
- e. Eventuele kosten zijn voor rekening van de eigenaar.

Over de volgende punten zal dan ook een besluit genomen moeten worden:

- a. het vaststellen van de Cultuurnota gemeente Montferland met de daarin genoemde actiepunten
- b. het vaststellen van de percentageregeling voor kunst opdrachten

Inleiding

In de programmabegroting van Montferland is opgenomen dat er een cultuurnota tot stand dient te komen. Binnen de gemeente Montferland bestaat de behoefte aan een cultuurnota die richting en inhoud gaat geven aan het Cultuurbeleid.

Daarvoor is het nodig om:

- a. (opnieuw) te inventariseren wat er al is;
- b. een gewenst voorzieningenniveau te bepalen;
- c. doelstellingen te formuleren
- d. vast te stellen hoe het beleid tot stand moet komen.

Bij punt d. is gekozen voor het interactief samen stellen van het beleid samen met professionele en amateuristische instellingen. In de door het college vastgestelde bestuursopdracht zijn de volgende randvoorwaarden, conform de uitgangspunten van het coalitie-akkoord gemeente Montferland 2005-2010, voor de Cultuurnota vastgelegd:

1. De opdracht strekt zich uit tot de cultuuronderwerpen die genoemd zijn in de Startnotitie Cultuurnota behoudens monumenten en cultuurbeheer. Hieromtrent is gescheiden geadviseerd door de afdelingen Maatschappelijke Ontwikkeling en Ruimtelijke Ordening.(zie bijlage actielijst monumentencommissie) Ook over de bibliotheek wordt gescheiden geadviseerd, dit neemt niet weg dat wij de bibliotheek wel in de nota willen vermelden.
2. Er zal geadviseerd worden hoe om te gaan met door derden aangeboden kunstvoorwerpen bv. verantwoordelijkheden met betrekking tot onderhoud, verzekering etc.
3. De nota dient te passen in de uitgangspunten van het coalitie-akkoord gemeente Montferland 2005-2010
4. De in te zetten middelen dienen te passen binnen de programmabegroting 2008 en de meerjarenraming 2008-2010
5. Cultuureducatie in schoolverband zal verder worden meegenomen in het lokaal onderwijsbeleid.

Om de wensen en ideeën van het veld te polsen is, zoals eerder aangegeven, een interactieve bijeenkomst georganiseerd met vertegenwoordigers van verenigingen en instellingen die zich bezig houden met kunst en cultuur, de zogenaamde cultuurdragers. De avond werd georganiseerd over de thema's participatie, samenhang en samenwerking; erfgoed en nieuw en innovatief kunstbeleid. Uit deze bijeenkomst is een aantal zaken naar voren gekomen waar in deze nota aandacht aan zal worden geschonken namelijk (continuering)inzet vrijwilligers, het aantal oefenruimtes, doelgroepenbeleid vooral naar de jeugd, tijd en ruimte voor experimenten en samenwerking tussen instellingen en verenigingen van kunst en cultuur.

Het belang van deze nota

1. Integraal beleid

De samenvoeging van de gemeenten Bergh en Didam tot de gemeente Montferland vraagt op het gebied van kunst en cultuur om een eenduidig beleid.

Qua subsidies is al gewerkt aan het harmoniseren van de bedragen die aan de verschillende instellingen en verenigingen worden toegekend, maar het is uiteraard nodig dat gemeentelijk een *integrale visie* ontstaat over de spreiding van voorzieningen en initiatieven en een heldere lijn voor wat betreft de gewenste culturele ontwikkelingen in de gemeente Montferland.

2. Inhoudelijk

Wat is cultuur?

Cultuur is te omschrijven als:

- het uiten van mensen in allerlei verschijningsvormen
- het biedt mensen de mogelijkheid dit uit te bouwen, creativiteit te ontwikkelen, zich te organiseren en actief te zijn

Tylor (1871), de grondlegger van de culturele antropologie, heeft het begrip cultuur als volgt beschreven: “Een complex geheel van kennis, geloof, kunst, wetgeving, moraal, gewoonte plus andere vaardigheden en rituelen, dat mensen nodig hebben als lid van een samenlevingsverband.”

Cultuur is van en voor iedereen. Het is een uitstekend middel voor het versterken van de kwaliteit van de gemeente. Zowel waar het betreft de kwaliteit van leven voor de inwoners als ook qua ruimtelijke beleving. Het bewust inzetten van cultuur als impuls voor belevingskwaliteit van onze gemeente is dan ook het uitgangspunt van deze beleidsnota.

Daar waar cultuuruitingen leiden tot expressievormen die uitstijgen boven het gemiddelde en dus professioneel zijn, spreken we in het algemeen over kunst. Hoewel kunst een subjectief kwaliteitsbegrip is, is het een norm die door kenners wordt gedeeld en als maatstaf door de maatschappij wordt overgenomen: al is ook hier het gezegde van toepassing “over smaak valt niet te twisten”.

Daarbij kan het enerzijds gaan om de *sociaal culturele kwaliteit* van de gemeente voor de inwoners, waarbij te denken valt aan de relatie tussen cultuur, welzijn en educatie, anderzijds kan het gaan om de *ruimtelijke culturele kwaliteit* en dan gaat het om de relatie cultuur, economie en openbare ruimte (cultuurhistorie, cultuurlandschap, kunst in de openbare ruimte, architectuur).

Kunst kan zich in verschillende verschijningsvormen voordoen, zoals de “gevestigde kunst” die te zien is in exposities, musea en theaters, of nieuwe vormen, zoals jeugdcultuur, die tot ons komt in de vorm van popmuziek, graffiti en breakdance/streetdance.

Samenvattend doet kunst en cultuur zich voor op het gebied van:

- beeldende kunst;
- Culturele podia;
- Film;
- Bibliotheek;
- Amateurkunst (zang, dans en toneel)
- Cultuureducatie en kunstzinnige vorming;
- Monumenten en cultuurbeheer;
- Diversen zoals cultuurevenementen en volkscultuur.

Juist al deze verschillende uitingen van kunst en cultuur maken een samenleving boeiend. Daarbij is de samenwerking met en de inzet van alle culturele verenigingen en organisaties onontbeerlijk.

I. Bestaand beleid

a. Rijksbeleid

Innoveren en participeren zijn de twee belangrijkste uitgangspunten voor het cultuurbeleid van het rijk in de komende jaren. Dit is vastgelegd in de hoofdlijnen van het cultuurbeleid, getiteld “Kunst van leven” die door minister Plasterk op 22 juni 2007 werd gepresenteerd. Met als vertrekpunt het “cultureel burgerschap” schetst de minister daarin voor de komende jaren een tijdpad naar meer kunst- en cultuurparticipatie. In dit stuk geeft de minister een beeld van de culturele basisinfrastructuur. Daartoe behoren instellingen die zowel vanuit landelijk als regionaal/lokaal perspectief onder directe ministeriële verantwoordelijkheid functioneren. Enkele belangrijke punten voor de gemeentes:

- Voor een brede deelname aan cultuur is cultuuroverdracht binnen en buiten schoolverband cruciaal
- Het onderwijs in de Nederlandse taal moet versterkt worden want het is de sleutel tot verdere culturele ontplooiing
- Gepleit wordt voor meer en beter onderwijs in muzische vakken
- Waar het gaat om buitenschoolse activiteiten biedt ook amateurkunst mogelijkheden voor cultuur-overdracht.
- Samenwerking, het delen van kennis en overschrijding van sectorale grenzen binnen de wereld van de culturele organisaties is belangrijk
- Het advies van de Raad voor Cultuur tot oprichting van een sectorinstituut cultuureducatie en een apart fonds voor amateurkunst en cultuureducatie zal in de toekomst voor de gemeente wel eens rechtstreeks van belang kunnen zijn.

b. Provinciaal beleid

De provincie tracht door haar beleid een verbinding te leggen tussen het rijks- en het gemeentelijke cultuurbeleid. De laatste provinciale cultuurnota's heten dan ook “Verbindingen I en II” van 26 januari 2005. Teneinde ook de verbindingen tussen de activiteiten van de gemeenten onderling, cultuurinstellingen onderling en cultuurinstellingen en de gemeentelijke overheid te bevorderen zet de provincie bijvoorbeeld in op “gebiedsgericht cultuurbeleid” waarover verderop in deze nota meer. Inmiddels is er sprake van een nieuwe nota genaamd “Meer verbindingen”. Deze nota loopt van 2009 – 2012. In deze nota wordt ingegaan op de raakvlakken met andere beleidsterreinen zoals ruimtelijke kwaliteit, sociale samenhang, media en economie.

Gelderland heeft zich in de huidige periode drie hoofddoelen gesteld:

1. Vergroot de deelname aan cultuur (stimuleren van interesse voor en vooral deelname aan cultuur)
2. Verbeter het productieklimaat (aandacht voor culturele producties en de mogelijkheden daartoe)
3. Versterk de samenhang in beleid (samenwerking tussen instellingen en overheden) Eén van de te hanteren middelen is de subsidie. Rechtspersonen kunnen gebruik maken van provinciale fondsen: voor kunst, kunstaankopen, musea en letteren. Daarnaast is er ook nog de subsidieregeling duurzame instandhouding cultuurhistorische waarden.

Bovendien richt de provincie zich op de instandhouding van ondersteuningsinstellingen die zich inzetten om meer mensen bij de cultuur te betrekken, te helpen bij de verbetering van het productieklimaat en die vanuit een overzichtspositie zicht en invloed hebben op de versteviging van de samenhang van lokale activiteiten.

- Kunst en Cultuur Gelderland
- Edu-Art (cultuureducatie)
- Stichting Gelders Erfgoed (cultuurhistorie)
- Centrum beeldende Kunst Gelderland (hedendaagse beeldende kunst)
- Biblioservice Gelderland
- De Gelderland Bibliotheek

c. Gemeentelijk beleid

De voormalige gemeente Bergh kende geen cultuurnota. De voormalige gemeente Didam wel. In de Notitie Cultuur in Didam... daar zit muziek in !!! gemaakt in 2001 is opgenomen wat er zo al aan kunst en cultuuruitingen in de voornoemde gemeente aanwezig was. Ook de subsidiemogelijkheden voor de culturele instellingen waren in deze nota opgenomen.

Voor de gemeente Montferland zijn in de Nota Harmonisatie Subsidiebeleid Welzijn verschillende uitgangspunten geformuleerd die van toepassing zijn op het culturele leven in deze gemeente.

1. In het kader van de leefbaarheid in de kernen is spreiding en bereikbaarheid van belang. Geaccepteerd moet worden dat inwoners van kleine kernen, dat zijn alle kernen behalve 's-Heerenberg en Didam, voor bepaalde voorzieningen uit moeten wijken naar voorzieningen in de grotere kernen (bv. muziekschool en theaterzaal).
2. Verenigingen in kleine kernen dienen extra te worden ondersteund, indien het voortbestaan in gedrang komt.
3. Voorkomen dient te worden dat de eigen bijdrage voor inwoners een belemmering gaat vormen om gebruik te maken van gesubsidieerde voorzieningen.
4. Voor onze gemeente onderkennen wij de volgende groepen die specifieke aandacht behoeven:
 - Jongeren, omdat zij afhankelijk zijn van ouders/verzorgers voor wat betreft hun inkomen en mobiliteit. Daarnaast omdat op grond van onderzoek is komen vast te staan dat positieve ervaringen bij bijvoorbeeld sport en culturele activiteiten bepalend zijn voor latere participatie.
 - Ouderen omdat deze groep vaak minder mobiel is als gevolg van lichamelijke beperking of gebrek aan vervoersmiddelen.
 - Inwoners die risico lopen op een sociaal isolement omdat zij niet (meer) deelnemen aan bijvoorbeeld een arbeids- of leerproces..

Daarnaast zijn er in de beleidsregels van de Harmonisatienota op het beleidsterrein Kunst en Cultuur nog enkele beleidsdoelstellingen geformuleerd:

Openbaar bibliotheekwerk:

Het bevorderen en stimuleren van lezen, met name bij de basisschooljeugd. Het bevorderen van het vrije verkeer van informatie door gedrukte, audiovisuele en digitale materialen van recreatieve, informatieve, educatieve en culturele aard beschikbaar te stellen aan de inwoners van de gemeente, zodat zij zich kunnen ontplooiën als individu en volwaardig lid van de samenleving.

Muziekonderwijs:

Muziekonderwijs voor iedereen tegen een aanvaardbare prijs en een evenwichtige verhouding tussen publieke en private inbreng. Het bevorderen van de ontwikkeling van de inwoners van de gemeente op het gebied van kunstzinnige vorming, zoals muziek en dans en het opleiden van leden van muziekverenigingen in de gemeente.

Musea/oudheidkunde:

Streven naar het verzamelen, bewaren, documenteren en ontsluiten van het cultureel erfgoed van de gemeente en de streek waarin wij wonen.

Overige kunst:

Het zoveel mogelijk in aanraking laten komen van inwoners van Montferland met kunst en cultuur in de breedste zin des woords.

Amateuristische kunstbevordering en –beoefening:

Stimuleren van inwoners van de gemeente Montferland om kennis te maken met en deel te nemen aan culturele activiteiten.

Ook de gemeentelijke programmabegroting voor 2008 noemt een aantal uitgangspunten, namelijk:

Openbaar bibliotheekwerk

- Het bevorderen en stimuleren van lezen, met name bij de basisschooljeugd.
- Het bevorderen van het vrije verkeer van informatie door gedrukte, audiovisuele en digitale materialen van recreatieve, informatieve, educatieve en culturele aard beschikbaar te stellen aan de inwoners van de gemeente Montferland, zodat zij zich kunnen ontplooiën als individu en volwaardig lid van de samenleving.

Door middel van:

- Het toegankelijk maken van informatiedragers voor inwoners van onze gemeente.
- De toekomst van de basisbibliotheek Montferland zal worden onderzocht. Aansluiting bij andere basisbibliotheken wordt hierbij onderzocht.

Muziekonderwijs

- Het bevorderen van muziekonderwijs voor iedereen tegen een aanvaardbare prijs en een evenwichtige verhouding tussen publieke en private inbreng. Hierbij rekening houdende met het spreidingsgebied van de twee in onze gemeente werkzame muziekscholen.
- Het bevorderen van de ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Montferland op het gebied van kunstzinnige vorming, zoals muziek en dans en het opleiden van leden van harmonieën en fanfares in de gemeente Montferland en algemene muzikale vorming (AMV) bij basisschoolleerlingen.

Door middel van:

- Subsidiëring van Algemeen Muzikale Vorming voor leerlingen van basisscholen.
- Subsidiëring van instrumentale lessen (ook ten behoeve van de leden van harmonieën en fanfares)
- Stimuleren van uitvoeringen en optredens
- Gestreefd wordt naar een intensieve samenwerking van de beide muziekscholen in Montferland

Kunst en cultuur

- Stimuleren van inwoners van de gemeente Montferland om kennis te maken met de diverse uitingen van kunst en deel te nemen aan culturele activiteiten.

Door middel van:

- Het ondersteunen van culturele activiteiten.
- Bevorderen dat amateurkunst in onze gemeente beoefend kan blijven worden.
- In 2008 zal een start worden gemaakt met de uitvoering van de nota cultuurbeleid voor de gemeente Montferland.
- De gemeente Montferland neemt deel aan het project gebiedsgericht cultuurbeleid voor de Achterhoek.

Oudheidkunde en musea

- Streven naar het verzamelen, bewaren, documenteren en ontsluiten van het cultureel erfgoed van de gemeente Montferland en de streek waarin wij wonen.

Overige welzijnsvoorzieningen en festiviteiten

- Het bevorderen en in stand houden van traditionele Montferlandse evenementen om de aantrekkelijkheid en saamhorigheid te vergroten

In de programmabegroting staat over de Cultuurnota geschreven:

Wat willen we bereiken:

Bevorderen dat er een eenduidig gemeentelijk cultuurbeleid tot stand komt dat recht doet aan de wensen en verlangens die er onder de bevolking leven. Tevens zorg dragen dat er voor het beleid voldoende draagvlak bestaat binnen de cultuurdragers in de gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen:

Het cultuurbeleid zal worden voorbereid in een of meerdere interactieve sessies met de betrokken instellingen en organisaties. De resultaten hiervan zullen worden gepresenteerd in een nota die in de eerste helft van 2008 aan de gemeenraad ter nadere besluitvorming zal worden voorgelegd. Het voorgestelde budget van € 10.000,- is bedoeld als startbudget waarmee nieuwe initiatieven in dit kader mogelijk gemaakt kunnen worden.

Bovengemeentelijke samenwerkingsverbanden

- Gebiedsgericht Cultuurbeleid

Als gevolg van het provinciaal cultuurbeleid is in de regio Achterhoek in 2007 een aanvang gemaakt met het "Gebiedsgericht Cultuurbeleid", waaraan tien gemeenten deelnemen waaronder Montferland. Daarnaast neemt de provincie deel aan dit overleg. De begeleiding ligt bij de stichting Kunst en Cultuur Gelderland.

Deze samenwerking voorziet in een regionale visie op kunst- en cultuurbeleid, waarbinnen op basis van beleidsprioriteiten bovenlokale projecten worden gerealiseerd. In de komende periode liggen de prioriteiten op gebied van cultuureducatie, cultuurtoerisme en cultuurhistorie.

Dit bovengemeentelijke beleid is er op gericht om samenwerking op cultureel terrein te bewerkstelligen tussen gemeenten en culturele instellingen.

Momenteel staan er drie projecten centraal, te weten:

- a. IJzersterk, een project op het gebied van cultuurtoerisme;
- b. Het dorp van mijn vader: een cultuurhistorisch project voor de basisscholen;
- c. D. out of the blue, een kunstproject voor het voortgezet onderwijs;

Voor 2009 en verder wordt gewerkt aan nieuwe thema's, waarbij amateurkunst, cultuureducatie en cultuurtoerisme een prominente rol zullen krijgen.

Een groot deel van de kosten worden gedragen door de provincie, terwijl de gemeenten € 0,16 per inwoner subsidiëren. De provincie heeft ook gezorgd voor professionele ondersteuning uit de hoek van Kunst en Cultuur Gelderland.

- Samenwerkingsverbanden De Liemers

De gemeente Montferland maakt deel uit van de Achterhoek en neemt als zodanig ambtelijk, als bestuurlijk deel aan het gebiedsgericht cultuurbeleid in de Achterhoek. Het ligt daarom niet voor de hand dit ook in de Liemers te doen. Dit sluit uiteraard deelname door Montferlandse instellingen aan activiteiten in de Liemers niet uit.

In de Liemers is inmiddels de Stichting Culturele projecten opgericht. Deze stichting heeft tot doel het realiseren van allerlei cultuuruitingen Liemersbreed, teneinde het streekeigen/het bijzondere van de Liemers in de ruime zin onder de aandacht te brengen van een zo breed mogelijk publiek, waardoor een grotere bekendheid wordt bewerkstelligd voor het bijzondere van de Liemers.

Ook is Montferland voor een deel van het muziekonderwijs aangewezen op de muziekschool in Zevenaar. Deze muziekschool is onderdeel van het Musiater te Zevenaar.

De gemeente Montferland is ook deelnemer in het Liemers Museum.

II. Doelstellingen en uitgangspunten

Het is van belang vast te stellen wat de visie van de gemeente is met betrekking tot beleidsontwikkeling van kunst en cultuur mede in relatie tot de financiële middelen die de gemeente ter beschikking heeft. Vragen als wat is de rol van de gemeente en wat wil men bereiken dienen daarbij beantwoord te worden. Er is in eerste instantie uitgegaan van het behoud van datgene wat er is. Waar mogelijk en/of noodzakelijk is een opwaardering en stimulering van de culturele activiteit binnen de gemeente gezocht. Zaken als cultuureducatie en de bevordering van onderlinge samenwerking onder de culturele instellingen zal zoveel mogelijk moeten worden bevorderd. Op die wijze kan in de toekomst een verbreding van de culturele belangstelling bereikt worden en kan door een mogelijke stimulering van de diverse instellingen onderling een prikkel voor nieuwe culturele activiteiten ontstaan.

Wat de gemeente wil bereiken is vastgelegd in het coalitie-akkoord gemeente Montferland 2005-2010. Dit akkoord vermeldt over Cultuur:

“De bibliotheekvoorziening in al zijn facetten, dient zowel kwalitatief als kwantitatief minimaal gehandhaafd te blijven.

De huidige culturele activiteiten dienen in ieder geval te worden ondersteund. De amateurkunst dient haar plaats in de nieuwe gemeente te behouden. Carnaval en schutterij dragen bij aan de instandhouding van een waardevolle cultuur.

Wij willen hierin actief ondersteuning verlenen, zodat de jongeren van heden actief deel blijven nemen aan deze cultuur. Het behoud van onze monumenten blijvend ondersteunen.”

De rol van de gemeente bestaat daarbij deels door regisserend en voorwaarde scheppend bezig te zijn, deels ook door de belangstelling voor de cultuur actief te stimuleren. Een belangrijke rol ook in het kader van integrale beleidsvoering speelt de ontwikkeling van doelgroepenbeleid.

De **centrale doelstelling** voor onze gemeente kan als volgt worden geformuleerd:

“Het culturele bewustzijn van de burgers in de gemeente Montferland versterken door het vergroten van zowel het publieksbereik van culturele activiteiten en het vergroten van de participatiegraad met betrekking tot deelname aan kunst en cultuur.”

Hierbij moeten wij rekening houden met het volgende:

1. Regisseren en voorwaarden scheppen

De gemeente laat de culturele activiteiten en initiatieven in eerste instantie aan de verenigingen en instellingen c.q. aan de particuliere beoefenaren van de kunst en cultuur over.

De gemeente neemt een regisserende en voorwaarden scheppende rol op zich. Ze houdt door middel van subsidies aan culturele verenigingen en instellingen in stand en draagt waar mogelijk bij aan het tot stand brengen van accommodaties waarin culturele activiteiten beoefend kunnen worden.

2. Actief ontwikkelen van cultuureducatie

Binnen het hele cultuurbeleid is vorming en ontwikkeling een kernpunt.

Het beleid zal zich actief richten op cultuur als vormend element in de samenleving voor alle inwoners van Montferland.

3. Doelgroepenbeleid

a. Jeugd

Door kinderen en jongeren vroegtijdig te laten kennismaken met kunst, erfgoed en media leren zij ontdekken wat cultuur betekent voor henzelf en voor de maatschappij.

Het helpt ze om de aanwezige creativiteit tot ontplooiing te brengen en zich bewust te worden van de eigen capaciteiten. Een rijk cultureel leven is een bron van creativiteit, en aan creativiteit is in de samenleving grote behoefte.

Behalve een goed cultureel programma voor de basisschooljeugd is het wenselijk dat de jeugd cultuur, en zeker ook de eigen jeugdcultuur, in voldoende mate kan beleven. De contributievrijstelling die onze gemeente kent voor de bibliotheek voor kinderen tot de leeftijd van 18 jaar is in dat opzicht een goede zaak die gehandhaafd moet blijven.

Er zal bewust gekeken moeten worden naar de mogelijkheden van het betrekken van de jeugd bij de amateuristische kunstbeoefening.

Wij moeten ons in voorkomende gevallen open en stimulerend opstellen voor zaken van jeugdcultuur zoals popmuziek, graffiti, streetdance etc. Op die wijze kan jeugd geprikkeld worden om zelf initiatieven op cultureel gebied te ondernemen en zich te ontwikkelen.

De gemeente dient te investeren in een goede algemene culturele ontwikkeling van de jeugd. Hierbij moet ook de zogenaamde jeugdcultuur niet vergeten worden.

b. Ouderen en mensen met een beperking

Bij ouderen is eenzaamheid momenteel een belangrijk probleem. Daaraan kan onder meer het hoofd geboden worden door te bevorderen dat ouderen kunnen deelnemen aan actieve en passieve vormen van cultuurbeleving. Voor wat betreft de actieve vormen zouden de culturele verenigingen zich nadrukkelijker kunnen richten op de doelgroep ouderen, niet door daarvoor specifieke activiteiten op te stellen, maar wel door hen misschien actiever te benaderen dan wel de activiteiten voor hen makkelijker toegankelijk te maken. Dat geldt in wezen ook voor de passieve cultuurbeleving. Culturele voorstellingen zouden mogelijk qua plaats, tijd en vervoer wat beter voor ouderen toegankelijk gemaakt kunnen worden.

Waar het gaat om mensen met een beperking moet in de eerste plaats gedacht worden aan bereikbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van accommodaties. Te vaak worden mensen in openbare gebouwen en dus ook in culturele accommodaties geconfronteerd met trappen, opstapjes, zwaar draaiende deuren, ontbreken van invalidentoilet, slechte geluidsinstallatie etc. Het beleid moet er op gericht zijn om nieuwe dan wel te verbouwen accommodaties zo optimaal mogelijk aan te passen voor mensen met een beperking opdat ook die inwoners vrijelijk van het culturele aanbod gebruik kunnen maken.

Het bevorderen van de sociale participatie van ouderen en mensen met een beperking middels deelname aan kunst en cultuur.

Uitgangspunten voor beleid

Cultuur is een zaak van iedereen en iedereen zorgt ook grotendeels op eigen gelegenheid dat er sprake is van voldoende culturele beleving. Mits uiteraard de voorzieningen er zijn. Dat laatste is, zoals eerder gesteld, een taak van de overheid.

Uit bovenstaande doelstellingen kunnen de volgende beoogde uitgangspunten worden geformuleerd:

1. De bevolking van de gemeente Montferland kennis laten maken met nieuwe cultuuruitingen.
2. De bevolking van de gemeente Montferland actief deel laten nemen aan cultuuruitingen.
3. Het ondersteunen van een laagdrempelig cultureel publieksaanbod in de dorpskernen wat cultuur zichtbaar maakt.
4. Het verbeteren van de samenwerking op het gebied van kunst en cultuur tussen de werkvelden door netwerkvorming om onder andere te komen tot kern- en sectoroverstijgende activiteiten, waarbij uitgegaan wordt van het grondgebied van de gehele gemeente Montferland.
5. Bijzondere aandacht geldt voor de doelgroepen jeugd, ouderen en mensen met een beperking, waarbij de eerste prioriteit ligt op jeugd.

4 Interactieve sessie

Bij het vaststellen van een nota kunst en cultuur is het van groot belang dat de organisaties de noodzakelijke inbreng hebben met betrekking tot hun wensen en ideeën.

Daartoe is er op 12 december 2007 een interactieve bijeenkomst belegd tussen enerzijds de gemeente en anderzijds vertegenwoordigers van organisaties die betrokken zijn bij kunst en cultuur. Het doel van de avond was het luisteren door de gemeente naar de vertegenwoordigers, de zogenaamde cultuurdragers, en het verzamelen van ideeën en wensen van deze groep. Daar waar mogelijk zouden de uitkomsten in de vorm van actiepunten meegenomen worden bij het tot stand komen van de nota kunst en cultuur. Aan alle deelnemers en niet aanwezige wel uitgenodigde organisaties is een verslag van de avond toegezonden met de mogelijkheid een reactie te geven. Er zijn een aantal reacties ontvangen die verwerkt zijn in deze nota. Het verslag en de reacties op deze avond zijn als bijlage bij deze nota gevoegd.

Conclusie:

Concluderend zijn er de volgende onderwerpen die de organisaties als probleemgebied ervaren en door de gemeente opgepakt kunnen worden:

- Continuering inzet vrijwilligers
- Aantal oefenruimtes
- Aandacht voor scholen/Jeugd
- Tijd en ruimte voor experimenten.
- Samenhang en samenwerking op het gebied van kunst en cultuur

III. Het culturele veld

1. Wat is er in Montferland aan kunst en cultuur aanwezig.

De gemeente Montferland kent vooral veel amateurgezelschappen die zich met kunst en cultuur bezig houden. Daarnaast kent de gemeente enige instellingen die op professionele wijze kunst en cultuur aanbieden.

De amateurkunst wordt gekenmerkt door het feit dat er geen intentie is om door de beoefening ervan in levensonderhoud te voorzien. Hiermee wordt niets gezegd over de kwaliteit van de kunst. Deze kan heel divers zijn en op (semi)professioneel niveau liggen. Bij de amateurkunst speelt de sociale factor een grote rol. Een factor die zeker in deze tijd van individualisering van grote betekenis is.

De opsomming van instellingen op het gebied van de amateurkunst pretendeert niet uitputtend te zijn. Naast de hierna omschreven zaken die met name de gesubsidieerde instellingen betreffen, zijn er ook nog andere vormen van amateurkunst zoals fotografie, video en film. Bovendien zijn er naast de gesubsidieerde instellingen voor amateurkunst veel groepen die zonder subsidie in staat zijn te functioneren.

1. Muziekscholen

De gemeente Montferland kent twee muziekscholen. Een die werkzaam is in voormalig Bergh en een die werkzaam is in voormalig Didam.

Muziekschool Bergh

Een werkzaam in het gebiedsdeel van de voormalige gemeente Bergh. De muziekschool Bergh is op 1 augustus 2008 gefuseerd met de Regionale Muziekschool Doetinchem en Muziekschool regio Gendringen. De muziekschool Bergh verzorgt verschillende vormen van muziek en dans. Het gaat hierbij om zogenaamde HAFA opleidingen ten behoeve van de leden van aangesloten muziekverenigingen, maar ook lessen als "How to play in a popband", musical, individuele lessen, groepslessen, sazlessen en verschillende vormen van dans. Ook zijn er sinds kort cursussen om kinderen zo vroeg mogelijk in aanraking met muziek te brengen twee cursussen: Muziek voor baby's en een cursus Muziek voor peuters. Daarnaast is het aanbod verder uitgebreid met kort cursussen, zoals liedbegeleiding op gitaar en een kennismakingscursus piano.

Muziekschool het Musiater

Muziekschool in Zevenaar is een onderdeel van het Musiater. Het andere deel is een schouwburg.

De gemeente Montferland subsidieert het muziekschoolgedeelte voor de vestiging in Didam. De lessen worden gegeven in het Albertusgebouw.

De keuze uit instrumenten waarop les gegeven kan worden is groot. Er is keuze uit snaar-, toets-, blaas-, of slaginstrumenten. Ook kunt u zang les volgens. Voor leden van aangesloten muziekverenigingen is het mogelijk HAFA-lessen te volgen.

Vanuit het Musiater is er het initiatief genomen om te komen tot een cultuur netwerk van culturele instellingen en primair onderwijs ten behoeve van het gebied van voormalig Didam. Het is de bedoeling om met name in Didam in samenwerking met Kind en Cultuur Didam een afwisselend aanbod te bieden aan de schooljeugd.

Conclusie:

De Muziekschool Oost-Gelderland en het Musiater hebben op dit moment geen extra aandacht nodig. De verwachting is dat het Musiater in zijn nieuwe vorm actiever zal gaan optreden. Wel zal de samenwerking tussen de twee stichtingen in de gesprekken rondom budgetcontracten nauwlettend worden gevolgd.

2. Amateurkunst

Montferland kent een rijk leven op het gebied van de amateurkunst, hierbij gaat het er om om zonder professionele bedoelingen met kunst bezig te zijn ter invulling van een zinvolle creatieve vrije tijdsbesteding. Amateurkunst draagt bij aan zelfontplooiing, vrijetijdsbesteding en maatschappelijke participatie. Deze verenigingen dragen bij aan de levendigheid van de gemeente.

Muziekverenigingen

De gemeente Montferland kent 24 gesubsidieerde muziekverenigingen met samen ongeveer 850 leden. Hierbij gaat het om drumbands, percussiebands, fanfares, harmonieën, drumfanfares en enkele orkesten.

De gemeente Montferland kent een jaarlijkse stimuleringsubsidie voor deze verenigingen, gebaseerd op een basisbedrag en een bedrag per lid.

Het overgrote deel van de muziekverenigingen maakt gebruik van de muziekschool voor de opleiding van hun leden. Diverse verenigingen hebben daarnaast een eigen opleidingsorkest. Dit is overigens uitermate belangrijk voor het voortbestaan.

Toneel, Zang en Dans

Als onderdeel van de muziekverenigingen is in een 5 tal majorettekorpsen actief. Daarnaast zijn er nog twee zelfstandig werkende 2 dansgardes en 1 dansclub.

Ook de toneel- en zangverenigingen zijn onze gemeente goed vertegenwoordigd. 9 amateurtoneelgezelschappen geven jaarlijks toneelvoorstellingen en daarnaast kennen we nog eens 10 zangverenigingen.

In de subsidieverordening wordt in tegenstelling tot de meeste andere gemeenten bij de toneel- en zangverenigingen verschil gemaakt tussen gekwalificeerd en niet gekwalificeerde leiding. De gemeente Montferland geeft hierdoor uitdrukking aan het feit dat zij hecht aan kwaliteit van de voorstellingen c.q. uitvoeringen.

Conclusie:

Vanuit de interactieve sessie en ook schriftelijk zijn knelpunten aangegeven. Hierbij gaat het om het moeilijk kunnen vasthouden van vrijwilligers en jeugdleden en ondersteuning van de amateurkunst. Tijdens deze bijeenkomst is ook aangegeven dat er een tekort is aan kwalitatief goede oefenruimtes en ruimte om op te treden.

3. Volkscultuur

Volkscultuur is een belangrijk onderdeel van de Montferlandse samenleving. De schuttersbogenroute,

Didam op Stelten zijn evenementen die veel publiek trekken. Schutterijen, gilden en carnavalsverenigingen zijn van groot belang voor de sociale cohesie en leefbaarheid in de dorpen en kernen. Deze verenigingen kennen veel leden. Het schuttersfeest en het carnavalsfeest trekken jaarlijks heel veel publiek.

In de Wet maatschappelijke Ondersteuning speelt leefbaarheid een belangrijke rol, maar ook het voorkomen van sociaal isolement. Inwoners worden immers zoveel mogelijk betrokken bij de festiviteiten in deze

kernen.

De verenigingen ontvangen een waarderingssubsidie voor hun activiteiten en daadwerkelijke ondersteuning middels dranghekken e.d. bij de festiviteiten.

Conclusie:

De schutterijen, carnavalsverenigingen floreren in de gemeente Montferland. Extra ondersteuning naast de reguliere subsidiering is momenteel niet nodig.

4. Cultuureducatie en kunstzinnige vorming

Dit aspect kan in twee delen worden behandeld de zogenaamde binnenschoolse educatie en de buitenschoolse activiteiten. In deze nota wordt aandacht besteed aan het tweede punt, te weten de buitenschoolse activiteiten. De beleidsnota Onderwijs, die in de 2^e helft van 2008 aan de raad zal worden aangeboden, zal ingaan op de binnenschoolse educatie.

Algemene Muzikale Vorming

Een van de activiteiten die de Muziekschool Oost-Gelderland aanbiedt is het geven van algemene muzikale vorming in het basisonderwijs. Een leerkracht van de muziekschool laat op speelse wijze de kinderen in groep 4 kennis maken met muziek. Op deze wijzen leren kinderen al vroeg hun muzikalent ontdekken en kunnen zij als ze dit willen doorstromen naar de muziekschool.

Edu-Art

EDU-ART is een cultuurbedrijf dat mensen die werkzaam zijn in het onderwijs, de culturele sector en gemeenten adviseert. EDU-ART initieert, verbindt, inspireert en doet dit met verbeeldingskracht waardoor onderwijs en cultuur elkaar versterken.

EDU-ART is in eerste plaats een adviesbedrijf, dat mensen die werkzaam zijn in onderwijs, de culturele sector en gemeenten adviseert. Uitgangspunt is dat onderwijs en cultuur elkaar versterken. Hierbij zijn de uitgangspunten:

- Kunsteducatie is van belang voor de persoonlijke ontwikkeling.
- Kunsteducatie is van belang bij het bevorderen van sociale cohesie
- Kunsteducatie is van belang voor economische ontwikkeling
- Kunst- en cultuureducatie vormt de basis van het cultuurbeleid.

Het beleid van het Provinciaal bestuur is gericht op de ontwikkeling van lokale bemiddelingspunten die met name de organisatie van lokaal culturaanbod en lokaal onderwijs uitvoeren. EDU-ART speelt een actieve rol (in samenwerking met Kunst en Cultuur Gelderland) bij het opzetten van lokale bemiddelingspunten. In goed overleg met gemeentebesturen en culturele instellingen wordt de organisatie van cultuureducatie (workshops, voorstellingen, lesprojecten) door EDU-ART overgedragen aan deze bemiddelingspunten. Voor de gemeente Montferland hebben wij het dan over het Bureau Cultuur en School Doetinchem. Dit is een samenwerking tussen de Regionale Muziekschool Doetinchem en de Gruitpoort

Culturele jeugdvorming in schoolverband/ Kind en Cultuur.

Wij vinden het belangrijk dat de schooljeugd kennis maakt met diverse vormen van cultuuruitingen. De Stichting Culturele Jeugdvorming Bergh en Kind en Cultuur hebben tot doel leerlingen van de basisscholen te laten kennismaken met diverse kunstuitingen, zoals drama, dans, muziek, museumbezoek, film. De kosten hieraan verbonden worden grotendeels gedekt door de school. Ook van de ouders/verzorgers wordt een bijdrage gevraagd. Deze bijdrage is al opgenomen in de ouderbijdrage. De schoolbesturen geven eveneens een jaarlijkse bijdrage. In samenwerking met Edu-Art worden verschillende voorstellingen aangeboden aan de leerlingen van de basisscholen.

Kind en Cultuur maakt inmiddels deel uit van het door het Musiater geïnitieerde Cultureel Educatie Netwerk Didam.

Conclusie:

Naast de activiteiten binnen de schoolmuren vinden wij het van belang dat de jeugd ook buiten school zoveel mogelijk met kunst en cultuur in aanraking komt. Dit heeft een effect op de latere ontwikkeling en cultuurbeleving van het kind.

5. Culturele evenementen

a. Manifestie Kunst en Kunstig

Elk jaar in oktober wordt in Zeddam het Kunst en Kunstig weekend gehouden.

Deze manifestatie neemt een belangrijke plaats in de gemeente Montferland. Het unieke ervan is dat praktisch alle soorten van kunst vertegenwoordigd zijn. Het enorme kunstaanbod varieert van landschapskunst tot beeldende kunst, muziek en dans. Van professioneel tot amateur, kunstenaars uit het hele land en Duitsland presenteren in een ongedwongen sfeer hun werk op verschillende locaties in de plaats en de directe omgeving. Ook de deelname door de schooljeugd wordt niet vergeten.

Van een lokaal/regionaal evenement negen jaar geleden is het inmiddels uitgegroeid tot iets wat een landelijke bekendheid geniet. Inmiddels is de organisatie zo gegroeid dat er voor de continuïteit en stabiliteit van een dergelijke grote organisatie, een goede administratie nodig. Kunst en kunstig heeft zelfs met een 20-tal beeldende kunstenaars een expositie verzorgd in de kluisen van de beurs van Berlage.

Er is een goede mix gevonden tussen amateurs en professionele kunstenaars zodat er een project is ontstaan dat aantrekkelijk is voor een breed publiek. Grofweg kan het in drie categorieën worden verdeeld, te weten:

a1. Landschapskunst

De prachtige groene omgeving is elk jaar weer een perfect decor voor een van de vaste onderdelen van het evenement; landschapskunst die vooral bijzonder is door haar vergankelijkheid. Verschillende kunstenaars

bouwen voor drie dagen een kunstwerk in het landschap. De speciale wandelroute zorgt ervoor dat alle kunstwerken zowel fietsend als wandelend te bewonderen zijn.

a2. Kunstlocaties en exposities

Tijdens de drie dagen is er een groot aanbod aan exposities en tentoonstellingen waarop allerlei binnen- en buitenlocaties kunst bewonderd kan worden. Op 5 verschillende locaties zijn kunstbeurzen waar kunstenaars hun werk te koop aanbieden; waaronder een unieke glaskunstlocatie en glasblazen, keramiekllocatie en bronsgieten, toegepaste kunst, beeldend en

ruimtelijk werk inclusief florale vormgeving.

a3. Muziek, dans en cabaret

Gedurende de dagen en in de avonden wordt het kunstaanbod sfeervol omlijst door een ruim muzikaal aanbod. Koren en orkesten, kleine ensembles, een spetterende cabaretavond en op zaterdagavond live muziek.

b. Mechteld ten Hamweekend

De stichting "Mechteld ten Ham", organiseert jaarlijks een driedaags cultureel-historisch weekeinde. De rijke historie van het plaatsje 's-Heerenberg en omgeving levert hiervoor genoeg stof. Haar naam ontleent de stichting aan de Berghse Mechteld ten Ham, een van de laatst verbrande heksen in Nederland. Op 25 juli

1605 werd zij, na de waterproef in de Azewijnse Laak te hebben ondergaan, veroordeeld tot de brandstapel wegens hekserij. Tijdens de waterproef bleef zij drijven hetgeen bewees dat ze een heks was. Eeuwen lang werd het Graafschap Bergh, waar 's-Heerenberg het middelpunt van is, bestuurd door de graven van Bergh vanuit het nog steeds bestaande kasteel Huis Bergh. De geschiedenis van het kasteel, stadje en streekbewoners is terug te vinden in het kasteelarchief, een van de meest uitgebreide en best bewaarde archieven van Nederland. In 1993 werd de stichting 'Mechteld ten Ham' opgericht door enkele personen afkomstig uit de organisatie van " 's-Heerenberg - 600 jaar stad" waaruit later de "Nacht van Bergh" ontsprong. Doelstelling werd het organiseren van evenementen met een cultureel-historisch karakter. Hoogtepunten zijn de om de twee jaar gespeelde toneelproducties in de openlucht. Met het kasteel Huis Bergh als decor wordt op podia, geconstrueerd over de gracht, drie avonden achtereenvolgend een historisch toneelstuk opgevoerd waaraan ca 200 personen meewerken. Ook de achterzijde van Gouden Handen is een aantal malen gebruikt als decor. Thema voor deze toneelstukken: de rijke historie der voormalige kasteelbewoners - de graven van Bergh - en de geschiedenis van 's-Heerenberg.

Conclusie:

Ondersteuning middels subsidiering van deze evenementen blijft nodig. Dit om de inwoners van Montferland op een zo laagdrempelig mogelijk wijze in aanraking te laten komen met allerlei soorten kunstuitingen.

Het blijkt dat de organisatie van Kunst en Kunstig zo is gegroeid dat er voor de continuïteit en stabiliteit van een dergelijke grote organisatie, een goede administratie nodig. Hiervoor is extra ondersteuning nodig.

6. Cultureel erfgoed

Uiteraard is de gemeente Montferland vele monumenten rijk. Er is echter voor gekozen om monumenten geen onderdeel te laten zijn van deze nota. De hieronder genoemde monumenten, zijn allemaal een museum of tentoonstellingsruimte.

Huis Bergh

Aan de rand van 's-Heerenberg ligt het imposante kasteel Huis Bergh. Het behoort tot de grootste en belangrijkste kastelen van Nederland. De bouw- en bewonersgeschiedenis gaat terug tot de Middeleeuwen. In de loop der tijd hebben branden, oorlogen, uitbreidingen en verfraaiingen het aanzien van het kasteel veranderd. Van een middeleeuwse verdedigingsburcht veranderde het kasteel geleidelijk in een fraai slot. Het kasteel is ingericht met een belangrijke, voornamelijk laat-middeleeuwse, kunstverzameling. Dicht bij Huis Bergh staat de Munt. Hierin werden de munten voor de graven van Bergh geslagen.

Schuttersmuseum

Het Gelders schuttersmuseum te Didam geeft een beeld van de hedendaagse Gelderse schutterijen en schuttersgilden via allerlei gilde-attributen, vaandels, uniformen, zilver en documenten.

Het schutterswezen is in de Middeleeuwen ontstaan met als belangrijkste taak het beschutten (beschermen) van familie en eigendommen. Bewoners van een buurtschap of streek verenigden zich om zo van de nodige bescherming verzekerd te zijn.

Daarnaast regelde men ook onderlinge bijstand in alle levensomstandigheden in de dorpsgemeenschap met als organisatievorm het schuttersgilde of de schutterij. Ook voor het organiseren van feestelijkheden heeft het schuttersgilde of de schutterij steeds een belangrijke plaats ingenomen.

De bakermat van het Gelders Schuttersmuseum ligt in Didam, waar in 1990 de zeven schutterijen (waarvan de oudste, De Eendracht, al 125 jaar bestaat) in die gemeente officieel een eigen schuttersmuseum hebben opgericht. Zij deden dit om het rijke erfgoed aan folklore en tradities van die schutterijen voor het nageslacht te bewaren. Het oudste bewijs van dat er in de gemeente Didam schuttersactiviteiten ontplooid werden, komt overigens uit Loil. In 1420 diende de schutterij van het buurtschap Loil een aanvraag in voor Gildenbier ten behoeve van de schutterij. Dit betekent dat er in 1420 dus als een schutterij actief was.

Officieus bestaat het museum echter al sinds 1984. In 1996 is met steun van de Gelderse Federatie van Schuttersgilden 'St. Hubertus' dit Didams museum omgezet in het Gelders Schuttersmuseum. Daardoor kon aan het geheel een bredere basis worden gegeven. Vanaf 1997 beschikt het museum over een vernieuwde accommodatie aan de Raadhuisstraat te Didam. In het museum is een aantrekkelijke collectie verzameld van vaandels, vendels, sjerpen, uniformen, penningen, medailles, foto's en documentatiemateriaal

Gildekoat

In Zeddam is een boerderijtje van een type dat vroeger in het Berghse land veel voorkwam geheel in de stijl van die tijd opgebouwd achter de torenmolen bij het zandgat in Zeddam. In de gildekoat is een verzameling oudheidkundige voorwerpen te zien die met het leven in vroegere tijden en met het boerenleven in het bijzonder te maken hebben.

De Rosmolen, Zeddam

De Graven Van den Bergh voegden aan de Zeddamse windmolen in 1546 een rosmolen toe, die, de naam zegt het al, door een paard werd aangedreven.

In het hoogseizoen wordt de rosmoleninstallatie voortbewogen door een paard, zoals dat eeuwen geleden ook geschiedde. De Rosmolen wordt gebruikt als expositieruimte voor verschillende vormen van beeldende kunst. De Rosmolen staat dicht bij de torenmolen in Zeddam. Als er geen wind was, werd hierin op paardenkracht gemalen.

Liemersmuseum

Het Liemersmuseum te Zevenaar werd in 1981 geopend. Geboden wordt een zicht op de geschiedenis van de Liemers. Buiten de permanente collectie worden jaarlijks diverse tentoonstellingen georganiseerd. Hoewel het museum nog steeds met veel vrijwilligers in stand wordt gehouden, zijn er sinds 2007 ook beroepskrachten in dienst. Het Liemersmuseum is ook de beheerder van het Gelders Schuttersmuseum in Didam.

Op 1 juli 2009 zal het Liemersmuseum het huidige pand moeten verlaten. Er wordt inmiddels gezocht naar een ander pand.

Conclusie:

Musea zijn van belang voor de inwoners van de gemeente Montferland. Hier kunnen zij goede informatie verkrijgen over de historie van de streek.

De musea zijn ook van belang voor het stimuleren van het toerisme door het aanbieden van onderhoudende exposities voor bezoekers van Montferland.

Ook hebben zij een taak in het overbrengen van het cultuurhistorisch besef ten behoeve van het onderwijs.

7. Cultuur historische instellingen en verenigingen

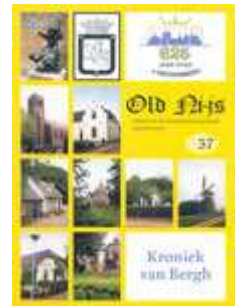
Staringinstituut

Het Staring instituut is een centrum voor het streekeigene van Achterhoek en Liemers, van en voor de streek. Permanent wordt een groot aantal activiteiten georganiseerd, zoals tentoonstellingen, projecten met betrekking tot bijvoorbeeld dialect, religie, heemkunde en historie.

Heemkundekring Bergh

In 1982 richtten een aantal Berghse liefhebbers van de eigen streekcultuur en -geschiedenis de Heemkundekring Bergh op. De Heemkundekring Bergh (Oost-Gelderland) is een cultureel-historische vereniging met meer dan 850 leden die als platform wil fungeren voor mensen die zich interesseren voor de geschiedenis van de mensen en het landschap van het land van Bergh. De naam Bergh stamt af van de graven van Bergh die eeuwenlang over deze streek regeerden. Vanwege de handel en de nijverheid heeft Bergh echter altijd intensieve contacten onderhouden met gebieden dichtbij en veraf.

De activiteiten van de Heemkundekring Bergh beperken zich daarom niet tot het grondgebied van de gemeente Bergh, maar richten zich ook op het omliggende land. Deze activiteiten bestaan uit het organiseren van lezingen, het uitbrengen van publicaties, het uitvoeren van historisch onderzoek en het uitgeven van een eigen tijdschrift, Old Nijs genaamd.

Oudheidkundige Vereniging Didam

De Oudheidkundige vereniging is opgericht in 1987. Het doel van de vereniging is de geschiedenis van de voormalige gemeente Didam en haar voormalige bewoners in vele facetten terug te geven aan de huidige inwoners. Tegelijk wil de vereniging proberen om “de geschiedenis terug te winnen op het verleden”, want veel overblijfselen van vroeger zijn nog onzichtbaar aanwezig: in de bodem, in schuren of in huizen. De activiteiten van de vereniging zijn divers: archeologisch veldwerk en registratie, boerderij- en veldnaamonderzoek, bewoningsgeschiedenis, genealogie, heemkunde, etc.

Streekarchivariaat

Het streekarchivariaat stelt zich ten doel het behartigen van de belangen van de deelnemer ten aanzien van het beheer van de archiefbescheiden die zich in de verschillende archiefbewaarplaatsen bevinden en vervolgens het bevorderen van publicaties over de streek. Op dit moment is de gemeente Montferland nog deelnemer aan het streekarchief Achterhoek en het streekarchivariaat de Liemers. Dit jaar zal door de gemeenteraad nog een definitief besluit worden genomen over de vraag bij welk archief de gemeente Montferland zich zal aansluiten.

Conclusie:

Het is van belang dat vooral de kennis van de eigen historie bij de (school)-jeugd wordt bevorderd. Cultuur-historische instellingen kunnen samen met het onderwijs en andere instellingen hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

8. Overige culturele instellingen

Welzijn en Cultuur Montferland

Theater

In het Willem van den Berghcentrum is een theaterzaal met 120 stoelen. De gymnastiekzaal werd in 1998 verbouwd tot een klein theater in 's-Heerenberg.

De theaterzaal van het Barghse Huus bij het Willem van den Berghcentrum wordt gebruikt voor meerdere activiteiten. Naast optredens van amateurgezelschappen en optredens van professionals vinden er o.a. activiteiten voor kinderen plaats.

Daarnaast dient de zaal duidelijk een maatschappelijk belang, omdat de zaal een ontmoetingsfunctie heeft. Het plaatselijke karakter van de zaal biedt inwoners de mogelijkheid elkaar te ontmoeten. Er ontstaan op die manier vaste groepen bezoekers en vaste groepen vrijwilligers.

Daarnaast heeft de zaal duidelijk een recreatieve functie. De zaal biedt extra uitgaansmogelijkheden.

Bij het beschikbaar stellen van een exploitatiesubsidie door de raad is een aantal criteria vastgesteld waaraan de programmering moet voldoen. Het aanbod van voorstellingen moet bereikbaar zijn voor een breed publiek. Met andere woorden er moet geen sprake zijn van een drempel. Dit betekent concreet dat er zeker in de eerste tijd geen sprake van experimenteel theater kan zijn.

Daarnaast kan er sprake van zijn van een “doelgroep”publiek. Bijvoorbeeld ouderen.

Conclusie:

Het theater in 's-Heerenberg wordt goed gebruikt en voldoet aan de behoefte van de inwoners.

Amphion

Veel van de inwoners van de gemeente Montferland maken gebruik van de theatervoorziening in de centrumgemeente Doetinchem. Dit is ook de reden geweest waarom de gemeenteraad voor 2010 een bedrag van € 715.000,- beschikbaar heeft gesteld voor de bouw van het nieuwe streektheater in Doetinchem. Amphion heeft immers als centrumgemeente een streekfunctie en heeft als zodanig een functie voor de leefbaarheid van de Achterhoek.

Een van de voorwaarden hierbij was een goede samenwerking tussen het Amphion en het theater van het Barghse Huus.

Filmhuis

De gemeente Montferland kent twee filmhuizen. Een in het Willem van den Berghcentrum en een in Meulenvelden.

De filmhuizen vertonen hoofdzakelijk kunstzinnige, niet commerciële films. Er worden zowel films voor volwassenen, als kinderfilms vertoond.

Conclusie:

De filmhuizen draaien naar tevredenheid. Op dit moment is er naast de reguliere subsidieverlening geen reden om extra actie te ondernemen.

Bibliotheek

De Stichting Basisbibliotheek Montferland kent 2 grotere vestigingen: Didam en 's-Heerenberg, en drie servicepunten: Beek, Loil en Zeddum. Daarnaast zijn er halteplaatsen voor de bibliobus in de (kleine) kernen: Azewijn, Braamt, Kilder, Loerbeek, Nieuw-Dijk en Stokkum. Op Loil na, zijn de grotere vestigingen en de servicepunten in het automatiseringsnetwerk opgenomen. Het Servicepunt Loil tot op heden nog steeds niet.

In het kader van de studie "Vitaal Platteland", door Biblioservice Gelderland is gekeken naar de meest optimale voorziening voor de gemeente Montferland. De conclusie van het rapport was dat er slechts

draagvlak is voor de beleidsvariant waarbij, naast de grotere vestigingen, de servicepunten worden gehandhaafd, evenals de standplaatsen van de bus. Logisch gevolg daarvan is dat de vestiging Loil in het automatiseringnetwerk moet worden opgenomen. Er zijn ontwikkelingen gaande om de bibliotheek in Loil, voor zover het nu uitziet in 2009, te verplaatsen naar de basisschool aldaar.

Punt van aandacht in dit verband is de inzet van vrijwilligers. Het wordt namelijk steeds moeilijker om geschikte mensen te vinden. De uitleenposten staan of vallen met de beschikbaarheid van vrijwilligers. Bij gebrek aan

vrijwilligers kan de consequentie zijn dat het servicepunt sluit en een busvoorziening de dienstverlening overneemt. Dat zal dan eerst in met alle betrokkenen, zoals het bibliotheekbestuur en het onderwijs in de betreffende kern, worden besproken.

Het handhaven van de status quo is weliswaar niet het goedkoopste scenario, maar daarmee wordt wel het meest recht gedaan aan het behoud van een voorziening in de kleine kernen en daarmee de leefbaarheid. Dat gegeven achten wij op dit moment van overwegend belang.

Toekomst basisbibliotheek Montferland.

Bij de start van het proces tot vorming van basisbibliotheken was de ondergrens een minimaal inwonertal van 30.000. Gaande weg is deze norm opgetrokken. Inmiddels hanteert de provincie 80.000 inwoners als een gewenste ondergrens voor het verzorgingsgebied van een Basisbibliotheek. Dat is echter geen harde grens. Gelet op deze door de provincie gewenste schaalgroottes hebben wij ons, samen met bestuur en directie van de Basisbibliotheek, georiënteerd op een mogelijke fusie met een omliggende basisbibliotheek. Voor Montferland zijn dat er 3: West-Achterhoek, De Liemers en Achterhoekse Poort.

De conclusie van deze oriënterende gesprekken is dat er op dit moment geen reële mogelijkheden zijn voor een fusie. De redenen hiervoor zijn:

1. mogelijke fusiepartner West Achterhoek (Bronckhorst, Doetinchem en Doesburg) bestaat pas sinds 1 januari 2007 en is fusiemoe;
2. mogelijke fusiepartner Achterhoekse Poort (ook te klein) (Oude-IJsselstreek en Aalten), lijkt op termijn meer te voelen voor samenwerking of samengaan met de basisbibliotheek Oost Achterhoek;
3. mogelijke fusiepartner De Liemers is geheel KAN- georiënteerd en heeft zich teruggetrokken uit de samenwerkingsrelaties in de Achterhoek (directieoverleg Samenwerkende Achterhoekse bibliotheken).

Het functioneren als Basisbibliotheek voor meerdere gemeenten heeft zowel voor- als nadelen. Dit is verder niet van invloed op de beslissing met betrekking tot de toekomst van Basisbibliotheek Montferland.

De bibliotheekvernieuwing is nog niet aan zijn eind. Niet uitgesloten is dat er op termijn een verdere opschaling plaats zal gaan vinden. Daarom is het ook aan te bevelen voorlopig met een zelfstandige Basisbibliotheek Montferland door te gaan. De directievoering en financiële administratie zijn een

verantwoordelijkheid geworden van de basisbibliotheken. De basisbibliotheek Montferland doet hiervoor nu nog een beroep op Biblioservice Gelderland omdat zij daar zelf te klein voor is.

Conclusie:

Inmiddels is door de raad besloten de status quo na 31 december 2007 te handhaven. Dat wil zeggen voor de komende jaren doorgaan met een zelfstandige Basisbibliotheek Montferland. Dit standpunt wordt onderschreven door het bibliotheekbestuur.

Kunstbus en Museumbus

Voor ouderen zijn er enkele specifieke voorzieningen, zoals de kunstbus, waarmee gezamenlijk een theater in de buurt kan worden bezocht, maar ook de landelijk actieve MuseumPlusBus. Dit is een initiatief van zeven musea. Groepen senioren uit verzorgingshuizen of met thuiszorg gaan naar twee musea op één dag, of naar het Kröller-Müller Museum solo. Ze worden gastvrij ontvangen, krijgen koffie en een rondleiding. Maximaal 45 personen met rollators kunnen mee. Dit is geheel gratis. Deze bus wordt financieel gesteund door de BankGiro Loterij.

Conclusie: Hierbij gaat het om professionele kunst. Ouderen zouden echter ook op gemeentelijk niveau meer met kunst, in dit geval ook amateuristische kunst in aanraking moeten komen. Met name het aspect van sociale participatie is hier van groot belang. Hiervoor zouden speciale voorstellingen of uitvoeringen voor ouderen georganiseerd kunnen worden. Ook zal er extra aandacht aan het vervoersaspect worden besteed.

9. Beeldende Kunst

Met de term beeldende kunst wordt volgens Wikipedia bedoeld: “die vorm van kunst waarbij het beeldende (de afbeelding) voorop staat. Een afbeelding in de zin van een *uitbeelding*, die een platte of een ruimtelijke vorm kan aannemen met een zichtbaar resultaat. In Engelssprekende landen spreekt men over *visual arts*. Deze kunstvorm werd in België decennia lang *plastische kunst* genoemd. Dat geeft aan dat de gemaakte werken *plastisch*, dat wil zeggen *tastbaar* zijn. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de kunstvormen dans en muziek; handelingen die zich in de tijd afspelen”.

De beeldende kunst kan voor wat betreft het gemeentelijk beleid, worden onderscheiden in het gemeentelijk kunstbezit, de aanwezige expositieruimten en kunst in de openbare ruimte.

Gemeentelijk kunstbezit

Het kunstbezit van de gemeente bestaat hoofdzakelijk uit tekeningen, schilderijen en enkele beelden. Het meeste werk is jaren geleden verkregen via de toenmalige BKR-regeling of is door de gemeente aangekocht. Het heeft voornamelijk een plek gevonden in een van de twee gemeentehuizen of is opgeslagen in het depot.

Verder zijn er in de gemeente kunstwerken al dan niet in de openbare ruimte te vinden welke eigendom zijn van de gemeente, instellingen en/of particulieren.

Door kunst in de openbare ruimte te plaatsen:

- wordt de bevolking regelmatig geconfronteerd met hedendaagse vormen van kunst
- wordt de openbare ruimte ruimter hedendaags en aantrekkelijk ingericht
- wordt de gemeente aantrekkelijker voor bezoekers

Met het plaatsen van kunst op rotondes wordt een groot deel van de bevolking bereikt. Daarnaast geeft het en extra dimensie aan de inrichting van deze rotondes.

Met name een registratie van de kunst in de openbare ruimte ontbreekt. Een dergelijke lijst met een beschrijving van kunstwerken in de openbare ruimte kan gebruikt worden bij de samenstelling van een toeristische beeldenroute door de gemeente Montferland.

Er is geen algemeen en actief beleid ten aanzien van het gemeentelijk kunstbezit. Het plaatsen van beeldende kunst in de openbare ruimte is vooral afhankelijk van initiatieven van derden en toevalligheden. De zogenaamde 1% regeling wordt niet toegepast. Ook is het erg onduidelijk wie er verantwoordelijk is voor het onderhoud van dergelijke kunstobjecten.

Conclusie:

Kunst in de gemeente Montferland houdt natuurlijk niet op bij alleen kunst in de openbare ruimte. Er zijn in onze gemeente ook diverse ateliers en tentoonstellingsruimte. Bij de inventarisatie van de beelden in de openbare ruimte, zou tegelijkertijd hiervan een overzicht gemaakt kunnen worden. Hierdoor zal een goed overzicht van kunst en cultuur in onze gemeente gemaakt worden.

Aangeboden kunst

In sommige gevallen worden kunstwerken aangeboden aan de gemeente of wordt de gemeente verzocht om toestemming voor het plaatsen van kunstwerken. Voor wat betreft aangeboden kunstwerken kan opgemerkt worden dat deze eigendom van de gemeente worden en vervolgens vallen deze onder het onderhoudsfonds gemeentelijke kunstvoorwerpen.

Cultuur en bedrijfsleven

Ook van de zijde van het bedrijfsleven kan een mogelijke inbreng in de ontwikkeling van het culturele leven in de gemeente verwacht worden. Immers, bedrijven varen wel bij een gemeente waar een prettig cultureel klimaat heerst en waar het welzijn en de creativiteit van hun medewerkers tot zijn recht komt.

Bovendien blijkt in den lande dat het bedrijfsleven bereid blijkt bijdragen te geven aan het gemeentelijk kunstfonds. Bijvoorbeeld voor werken die geplaatst worden in een wijk waar een projectontwikkelaar of woningbouworganisatie belang bij heeft, of bij de ingang van een industrieterrein of gebouw. Onderzocht moet worden of een werkwijze ontwikkeld kan worden die een dergelijke wijze van sponsoring aantrekkelijk maakt.

Conclusie:

Om de plaatsing van kunst in de openbare ruimte te bevorderen is het van belang dat een percentageregeling voor kunstopdrachten wordt vastgesteld. Om te komen tot aanschaf van deze kunstwerken met provinciale subsidie zal gebruik gemaakt worden van de adviescommissie beeldende kunst de Liemers. Daarnaast is het van belang dat er een onderhoudsfonds voor deze werken wordt ingesteld. Ook zullen er richtlijnen worden vastgesteld voor kunstwerken op gemeentegrond, die geen eigendom zijn van de gemeente.

IV. Actiepunten

Uitgangspunten:

In hoofdstuk I zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd. Op deze uitgangspunten zullen de acties moeten aansluiten. Overigens zijn dit kaders en zullen de acties ook grofmazig worden aangegeven. Het is de bedoeling dat de uitwerking van de actiepunten door de genoemde instellingen/verenigingen zal gebeuren.

1. De bevolking van de gemeente Montferland kennis laten maken met nieuwe cultuuruitingen.
2. De bevolking van de gemeente Montferland actief deel laten nemen aan cultuuruitingen.
3. Het ondersteunen van een laagdrempelig cultureel publieksaanbod in de dorpskernen en cultuur zichtbaar maakt.
4. Het verbeteren van de samenwerking op het gebied van kunst en cultuur tussen de werkvelden door Netwerkvorming om onder andere te komen tot kern- en sectoroverstijgende activiteiten, waarbij uitgegaan van het grondgebied van de gehele gemeente Montferland. .
5. Bijzondere aandacht geldt voor de doelgroepen jeugd, uitkeringsgerechtigden en ouderen, waarbij de eerste prioriteit ligt op jeugd.

Acties:

1. Aandacht voor buitenschoolse activiteiten jeugdcultuur

Voor speciale projecten op gebied van de jeugdcultuur kunnen door Welzijn en Cultuur Montferland in samenwerking met Muziekschool en anderen verdere activiteiten worden ontwikkeld. Hierbij kan gedacht worden aan b.v. streetdance, graffiti, pop-muziek e.d. Hiervoor wordt een bedrag van € 10.000,-- opgenomen.

2. Project Mobiel Theaterpodium

Welzijn en Cultuur Montferland is een voorstel gedaan t.a.v. een driejarig project "Mobiel Theaterpodium" Hiervoor wordt in totaal een subsidiebedrag van € 10.000,-- voor drie jaar vande gemeente Montferland gevraagd. Het betreft een grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van cultuur tussen (muziek)onderwijs en welzijnsinstellingen in Montferland en Emmerich en Kleve. De kosten zijn € 3.300,-- per jaar gedurende drie jaar.

3. Tijd en ruimte voor experimenten.

De wens vanuit het veld om ook aandacht te besteden aan experimentele muziek, toneel en een literair café sluit naadloos aan bij uitgangspunt 1, waarbij de bevolking in aanraking gebracht wordt met nieuwe cultuuruitingen. Hiervoor wordt jaarlijks een bedrag beschikbaar gesteld van € 3000,--

4. Cultuurcoördinator

a. *Continuering inzet vrijwilligers.*

Tijdens de interactieve sessie met het "veld" is de zorg uitgesproken om het behoud en de aanwas van vrijwilligers.

Vrijwilligers stellen zich ten dienste van de maatschappij, maar hebben in het vrijwilligerswerk ook de mogelijkheid om hun betrokkenheid, talenten en competenties tot uitdrukking te brengen. De taak voor de gemeente is om te sturen op de versterking en ondersteuning van vrijwillige inzet.

b. Aanwas jeugd

Naast de aanwas van vrijwilligers is het voor de amateurverenigingen moeilijk om de jeugdleden te boeien en vast te houden. Dit heeft te maken met de veranderende maatschappij (het zich niet meer willen vastleggen bij een vereniging), maar zeker ook met het imago van een vereniging. Het ondersteunen en/of samenwerken bij het ontwikkelen van nieuwe ideeën en mogelijkheden is hier van groot belang.

c. Samenwerking

Samenwerking in een op te richten platform wordt van groot belang geacht. Dit platform kan als klankbord fungeren voor de diverse onderdelen die hier genoemd worden.

d. Doelgroep ouderen

Vanuit de functie van kunstencentrum/cultuuraanjager zal ook speciale aandacht moeten worden gegeven aan voorstellingen/uitvoeringen voor ouderen.

e. Coördinatiecentrum

In de gemeente Montferland ontbreekt een coördinatiecentrum cultuur, waarin alle kunstdisciplines samenkomen en waar een samenhangend aanbod geboden wordt. Deze samenhang zou gestalte moeten krijgen door een concrete invulling van samenwerking van de professionele organisaties onderling. De bovengenoemde punten kunnen ook worden meegenomen in dit project.

De professionaliteit van de amateurverenigingen zou versterkt kunnen worden door de samenwerking aan te gaan met de professionele organisaties (zoals de muziekschool al doet) en door de amateurverenigingen met ambitie te stimuleren.

Concreet zou de versterking van de lokale culturele infrastructuur plaats kunnen vinden in de vorm van een 'cultuuraanjager' bij Welzijn en Cultuur Montferland. Taken van deze medewerker zouden o.a. kunnen zijn:

- a. ontwikkeling van een cultuurprogramma, waarin projecten opgezet worden voor het onderwijs, cultuurprojecten in de buurt, projecten speciaal gericht op jongeren samen met de amateurverenigingen, enz., hierbij gebruik makende van een platform;
- b. vormgeven aan de samenwerking van de culturele instellingen/circuits in de gemeente;
- c. aanspreekpunt/vertegenwoordiger naar de regio(gebiedsgericht cultuurbeleid) in kader van bovenlokale projecten en naar de Euregio;
- d. promotie van het culturele aanbod in de gemeente (website, festivals enz.) versterken van het amateurverenigingsleven;
- e. versterken van/ bevorderen van het cultureel ondernemerschap;
- f. het geven van advies en ondersteuning aan amateuristische kunstverenigingen op het gebied van bestuur en organisatie;
- g. het verstrekken van informatie, o.a. via de website, op verschillende terreinen zoals fondsenwerving, subsidieaanvragen, accommodaties en faciliteiten, samenwerkingsmogelijkheden met andere partners en bekend maken van lokale, regionale en landelijke activiteiten op het gebied van de amateurkunst
- h. ideeën voor werving van en behoud van nieuwe vrijwilligers en jeugdleden;
- i. het bevorderen van experimentele kunstuitingen.

Welzijn en Cultuur Montferland kan een goede uitvalsbasis zijn voor een dergelijke functionaris. De organisatie is sterk lokaal gericht met goede regionale contacten. Er zijn meerdere kunstdisciplines vertegenwoordigd in de organisatie, een versterking van de culturele tak van de organisatie is wenselijk.

De concrete uitwerking van dit plan zal in samenspraak met Welzijn en Cultuur Montferland plaatsvinden. Vooralsnog wordt voor een periode van twee jaar een bedrag van € 25.000,- geraamd. Daarna volgt een evaluatie en zal een besluit genomen worden over een vervolgtraject.

5. Kunst en kunstig

Kunst en Kunstig is als manifestatie zo gegroeid, dat het niet meer mogelijk is om alles op vrijwilligersniveau te organiseren. De tijdsdruk ten aanzien van de administratieve taken wordt derhalve te groot. Er is inmiddels iemand gevonden die tegen de belastingvrije vrijwilligersbijdrage van € 1.500,- deze werkzaamheden wil overnemen. Hierdoor wordt de administratieve continuïteit gewaarborgd. Extra structureel subsidie van € 1.500,- ten behoeve van administratieve ondersteuning Stichting Kunst en Kunstig.

6. Aantal Oefenruimtes

Tijdens de bijeenkomst is ook met name door de vertegenwoordigers van de podiumkunsten zoals muziek en toneel aangegeven dat er een tekort is aan kwalitatief goede oefenruimtes.

Elke instelling of vereniging is wel "onder dak" maar niet altijd op een gewenste locatie en/ of een locatie die voldoet aan de nodige akoestische voorwaarden. Dit door organisaties ervaren probleem dient eerst in kaart gebracht te worden in de zin van "Wat is de behoefte? Wat is er? Wat voldoet wel en wat niet? En wat is ruimtelijk en financieel haalbaar?"

Hierbij zal daar waar mogelijk ook moeten worden ingesprongen op mogelijkheden, die zich ter plekke voordoen. Bij verbouw en of nieuwbouw van dorpshuizen wordt gekeken naar de akoestische kwaliteiten van het gebouw.

Het onderzoek wordt betaald uit de post reserve uitvoering cultuurnota. Het onderzoek kan voor een deel binnen de gemeente worden uitgevoerd (geluid, akoestiek). De totale kosten worden geschat op € 2.500,-.

7. Aankoop van kunst in de openbare ruimte.

Het is noodzakelijk om een financiële voorziening te vormen. Voor wat betreft de bekostiging van een kunstaankoopbeleid stellen wij voor een startbedrag beschikbaar te stellen uit de reserve kunst. Tegelijkertijd kan een percentageregeling voor de aankoop van beeldende kunst worden vastgesteld. Een dergelijke regeling houdt in dat steeds een percentage (rond de 1%) van de bouwkosten beschikbaar wordt gesteld voor het bekostigen van opdrachten inzake beeldende kunst. Hierbij kunnen ook projectontwikkelaars die interesse hebben voor gemeentelijke bouwterreinen aanspreken op het leveren van een bijdrage voor de realisatie van beeldende kunst die hun eindproject uiteindelijk aantrekkelijker maakt.

De verordening Algemene percentageregeling voor kunstopdrachten in de gemeente Montferland wordt vastgesteld en voor 2010 wordt een startkapitaal van €18.000,- opgenomen. Daarnaast gebruik maken van de adviescommissie beeldende kunst voor de Liemers, wanneer een beroep gedaan wordt op de provinciale subsidiemogelijkheden.

8. Beheer en onderhoud kunstobjecten/ folder

Daarnaast is het noodzakelijk dat de aldus tot stand gekomen gemeentelijke kunstwerken regelmatig worden onderhouden. Dat zal weliswaar maar af en toe nodig zijn, maar het moet wel gebeuren. Dit betekent dat er ook inzicht moet zijn op wat waar staat en wie de eigenaar is. Een inventarisatie is hier op de plaats. Deze inventarisatie kan in de toekomst ook gebruikt worden voor het maken van een beeldenroute door de gemeente.

Een andere onderdeel hierbij is de verzekering. Als er inzicht is in alle kunstobjecten kan een afweging gemaakt worden of er de beelden verzekerd moeten worden of dat er een bedrag in het onderhoudsfonds gestort moet worden in geval van vandalisme.

Voordat een advies over beheer en onderhoud en in het bijzonder de rol van de gemeente hierin zal een inventarisatie van de huidige stand van zaken gemaakt moeten worden. De kosten van deze inventarisatie wordt geschat op € 4.000,-- inclusief folder. In deze folder kan naast een overzicht van de kunstvoorwerpen in de openbare ruimte ook een overzicht gemaakt worden van de in onze gemeente aanwezige atelier- en tentoonstellingsruimtes.

Het startkapitaal voor het onderhoudsfonds kunstobject kan bekostigd worden uit de reserve kunst van € 4.000,--. Daarna structureel een bedrag van € 3.00,-- per jaar opnemen.

9. Voorwaarden voor plaatsen kunstwerken van derden op gemeentegrond.

De overige kunstwerken, die geen eigendom van de gemeente worden, maar op gemeentegrond zijn geplaatst moeten voldoen aan de volgende voorwaarden:

- a. De eigenaar van het beeld zorgt voor plaatsing en het eventueel onderhoud en schoonmaken van dit beeld.
- b. De gemeente is niet verantwoordelijk voor eventuele beschadigingen van het beeld.
- c. De benodigde bouwvergunningen worden door de eigenaar aangevraagd.
- d. Bij gebruik van hout wordt geen geïmpregneerd hout toegepast, terwijl bij hardhout wordt gekozen voor hout met het FSC keurmerk .
- e. Eventuele kosten zijn voor rekening van de eigenaar.

Een overzicht van de financiële consequenties vanaf 2009 is opgenomen in het volgende hoofdstuk.

V FINANCIËEL KADER

a. Overzicht huidig financieel kader

In de begroting voor 2008 is het financiële kader voor de programmalijn cultuur ten tijde van de opstelling van deze nota als volgt.

Subsidies:	Subsidie	Huisvesting	Totaal
Muziekscholen	444.914,--	27.380,--	472.294,--
Kunsthouding	16.770,--		16.770,--
Kunstbeoordeling:			
Muziekverenigingen	72.201,--		72.201,--
Dansgades	1.350,--		1.350,--
toneelverenigingen	8.740,--		8.740,--
Zangverenigingen	16.325,--		16.325,--
Carnavalsverenigingen	6.750,--		6.750,--
Huis Bergh	5.298,--		5.298,--
Schutterijen	11.250,--		11.250,--
Stichting Kunst en Kunstig	8.250,--		8.250,--
Filmhuis Didam	2.500,--		2.500,--
Gebiedsgericht cultuurbeleid	5.616,--		5.616,--
Streekarchief	84.920,--		84.920,--
Heemkunde/oudheidkunde	1.725,--	8.100,--	9.825,--
Liemersmuseum/schuttersmuseum	34.861,--	9.600,--	44.461,--
Staringinstituut	9.500,--		9.500,--
Stichting Mechteld ten Ham	5.000,--		5.000,--
Theaterzaal	79.193,--		79.193,--
Sociaal cultureel werk	176.531,--		176.531,--
Uitvoering kunstnota, incl. nieuw beleid	45.000,--		45.000,--
Totaal	1.036.694,--	45.080,--	1.081.774,--

Reserve kunstnota 35.000,-

Dit betekent dat Montferland in 2008, inclusief de gevolgen van deze cultuurnota, per inwoner ongeveer € 31,-- uitgeeft voor het cultuurbeleid. Het landelijk gemiddelde ligt rond de € 60,-- per inwoner.

Uit de quick scan Gemeente Montferland 2006 blijkt dat de gemeente Montferland € 11,-- minder per inwoner aan kunst uitgeeft dan de referentiegemeenten.

2. Financiën nieuwe activiteiten

Onderwerp	2009	2010	2011	2012
St. Kunst en Kunstig	1.500,--	1.500,--	1.500,--	1.500,--
Mobiel Theaterpodium	10.000,--*			
Jeugdcultuur	10.000,--	10.000,--	10.000,--	10.000,--
Onderhoudsfonds kunst start	4.000,-- *			
Onderhoudsfonds kunst structureel		3.000,--	3.000,--	3.000,--
Folder/inventarisatie kunst	4.000,--*			
Experimentensubsidie	3.000,--	3.000,--	3.000,--	3.000,--
Kosten cultuurcoördinator/incl. projecten	25.000,--	25.000,--	p.m.	p.m.
Startkapitaal aankoop kunst		18.000,--	**	**
Presentiegeld adviescommissie	2.000,--	**	**	**
Onderzoek oefenruimtes	2.500,--*			
Totaal uitgaven	62.000,--	60.500,--	17.500,--	17.500,--
Beschikbaar voor nieuwe activiteiten:				
Reserve cultuurnota	35.000,--			
Beschikbaar cultuurnota 2008	10.000,--			
% regeling	p.m.	43.000,--	p.m.	p.m.
Structureel subsidie	10.000,--	10.000,--	10.000,--	10.000,--
Herbesteding subsidies	6.729,--	6.729,--	6.729,--	6.729,--
Totaal beschikbaar	61.729,--	59.729,--	16.729,--	16.729,--
Totaal uitgaven	62.000,--	60.500,--	17.500,--	17.500,--

* eenmalige uitgave

** uit percentageregeling kunstaankopen

Voor het mobiel theaterpodium wordt een beroep gedaan op subsidie van de Euregio en de provincie en bij de aankoop beeldende kunst zal waar mogelijk een beroep gedaan worden op de subsidiemogelijkheden bij de provincie.

Ook bij andere activiteiten zal gekeken worden naar de mogelijkheden van subsidies van derden.

BIJLAGE 1.

GEMEENTE MONTFERLAND

De raad van de gemeente Montferland;

Gezien artikel 108 en artikel 147 van de Gemeentewet;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Montferland d.d. 9 september 2008;

besluit:

vast te stellen de navolgende

ALGEMENE PERCENTAGEREGELING VOOR KUNSTOPDRACHTEN IN DE GEMEENTE MONTFERLAND 2009

Artikel 1

Deze regeling heeft tot doel:

1. de bevolking in contact te brengen met beeldende kunst;
2. het bevorderen van integratie van de beeldende kunst in de architectuur;
3. het mogelijk maken van het plaatsen van kunst in de openbare ruimte.

Artikel 2

Bij besluiten tot het oprichten van gemeentelijke objecten en objecten waarin de gemeente deelneemt, neemt de gemeenteraad van Montferland een besluit omtrent het beschikbaar stellen van een percentage van de werkelijke kosten van het object voor de besteding aan beeldende kunst.

Artikel 3

Onder werkelijke kosten zoals genoemd in artikel 2 worden voor de toepassing van deze regeling de totale kosten van het object exclusief de grondkosten verstaan. Indien het object een gebouw betreft worden de kosten van de inventaris evenmin tot de werkelijke kosten gerekend.

Artikel 4

Deze regeling is eveneens van toepassing bij ingrijpende vernieuwingen of verbouwingen van gemeentelijke objecten en objecten waarin de gemeente deelneemt, indien daarvoor bij raadsbesluit kredieten beschikbaar zijn gesteld.

Artikel 5

Onder objecten, zoals bedoeld in deze regeling, worden verstaan:

1. gemeentelijke gebouwen en scholen voor het bijzonder basis-, speciaal en voortgezet onderwijs;
2. niet-gemeentelijke gebouwen waarvan de gemeente deelneemt in de stichtingskosten;
3. bruggen en andere kunstwerken;
4. verbetering van woonstraten in bestaande wijken, betreffende de bovengrondse voorzieningen;
5. verkeerspleinen met uitzondering van verkeerslichtinstallaties;
6. groenvoorzieningen en objecten van openluchtrecreatie;
7. bouwrijp maken van nieuwe wijken, betreffende de bovengrondse voorzieningen;
8. andere objecten, door de gemeenteraad aan te wijzen.

Artikel 6

De gemeenteraad verleent kredieten voor de in artikel 5 vermelde objecten op basis van de volgende percentages:

- a. 2% van de werkelijke kosten bij bedragen tot €50.000,--;
- b. 1½% van de werkelijke kosten bij bedragen van € 50.000,-- tot € 500.000,-- met een minimum van € 1.000,--;
- c. 1% van de werkelijke kosten bij bedragen van €500.000,-- tot € 1.500.000,-- met een minimum van € 7.000,--;
- d. ¾% van de werkelijke kosten bij bedragen van € 1.500.000,-- tot € 3.000.000,-- met een minimum van € 14.000,--;
- e. ½% van de werkelijke kosten bij bedragen van € 3.000.000,-- of meer met een minimum van € 20.000,--.

Artikel 7

Voor de in artikel 5 onder 2 genoemde objecten wordt een krediet verleend, ook indien de andere deelnemer(s) de regeling niet toepast (toepassen).

Artikel 8

Het volgens artikel 6 en artikel 7 verkregen krediet wordt in een "percentagefonds" gestort.

Artikel 9

Burgemeester en wethouders kunnen bedragen uit het percentagefonds beschikbaar stellen voor besteding aan beeldende kunst.

Artikel 10

Burgemeester en wethouders stellen een commissie samen die adviseert omtrent de aanschaf van kunstwerken. In deze commissie hebben tenminste drie deskundigen zitting.

Artikel 11

Burgemeester en wethouders winnen voor toepassing van artikel 9 van deze regeling het advies in van de in artikel 10 bedoelde adviescommissie.

Artikel 12

In gevallen waarin deze regeling niet voorziet beslissen burgemeester en wethouders.

Artikel 13

1. Deze regeling kan worden aangehaald als "algemene percentageregeling kunstopdrachten Montferland 2009".
2. Zij treedt in werking op 1 januari 2009.

's-Heerenberg, 25 september 2008.

De raad van de gemeente Montferland,
De griffier, De voorzitter,

M. van der Leur C.C. Leppink-Schuitema

Toelichting:

Ad 2.

De verordening is zodanig opgesteld dat de gemeenteraad bij elk besluit tot beschikbaarstelling van middelen voor het realiseren van of om bij te dragen in de kosten van bovengrondse objecten (zie artikel 5) de gelegenheid heeft om te overwegen of de percentageregeling zal worden toegepast. In tijdens van krapte of om andere redenen kan daar dus van worden afgezien. Daaruit blijkt steeds of de gemeenteraad in de loop der jaren nog staat achter het beeldende kunstbeleid. Het is dus ook zaak dat de afdeling die de raadsvoorstellen maakt voor de bekostiging van bovengrondse voorzieningen in elk voorstel bij de raming van kosten ook het in deze verordening genoemde percentage noemt voor de bijdrage aan het kunstfonds.

Ad. 3, 4 en 5

Deze artikelen verduidelijken nader op welke bovengrondse objecten deze verordening van toepassing is.

Ad. 6

Hoewel in de volksmond altijd sprake is van de “een procent verordening” gaat het in werkelijkheid om verschillende percentages afhankelijk van de omvang van de bedragen die geïnvesteerd worden. In wezen zijn de bedragen en percentages natuurlijk vrij te kiezen. Het gaat hier om een op basis van ervaringen elders opgemaakt voorstel aan de raad.

Ad 7.

Het percentagefonds (artikel 8) is een eigen gemeentelijk fonds. Daarom kan de raad, ook als bijgedragen wordt in de kosten van niet gemeentelijke gebouwen, besluiten de percentageverordening toe te passen als de eigenaar van het gebouw daarin niet bijdraagt. Het gegeven van de percentages van de gebouwde objecten is namelijk alleen een rekenwijze. Het is beslist geen voorschrift dat in de nabijheid van enig gebouw waarvoor een bijdrage in het percentagefonds is gestort ook een kunstwerk wordt geplaatst.

Ad 8 en 9.

Deze artikelen schrijven voor dat een gemeentelijk fonds wordt gevormd dat aan burgemeester en wethouders ten dienste wordt gesteld voor de uitvoering van het kunstaankoopbeleid.

Ad 10 en 11.

Op grond van dit artikel zal door burgemeester en wethouders gebruik gemaakt worden van de regionale adviescommissie voor de Liemers. Zij zijn gehouden de adviezen van deze commissie te vragen voor elke uitgave die zij ten laste van het percentagefonds willen doen.

's-Heerenberg, 25 september 2008.

De raad van de gemeente Montferland,
De griffier, De voorzitter,

M. van der Leur

C.C. Leppink-Schuitema

Bijlage 3.

Verslag en reacties op en naar aanleiding

van de interactieve bijeenkomst

t.b.v. cultuurbeleid op 12 december 2007

Interactieve sessie

Bij het vaststellen van een nota kunst en cultuur is het van groot belang dat de organisaties de noodzakelijke inbreng hebben met betrekking tot hun wensen en ideeën.

Daartoe is er op 12 december 2007 een interactieve bijeenkomst belegd tussen enerzijds de gemeente en anderzijds vertegenwoordigers van organisaties die betrokken zijn bij kunst en cultuur. Het doel van de avond was het luisteren door de gemeente naar de vertegenwoordigers, de zogenaamde cultuurdragers, en het verzamelen van ideeën en wensen van deze groep. Daar waar mogelijk zouden de uitkomsten in de vorm van actiepunten meegenomen worden bij het tot stand komen van de nota kunst en cultuur. Aan alle deelnemers en niet aanwezige wel uitgenodigde organisaties is een verslag van de avond toegezonden met de mogelijkheid een reactie te geven. Er zijn een aantal reacties ontvangen die verwerkt zijn in deze nota. De insteek en de uitkomsten van de cultuuravond kunnen als volgt omschreven worden.

De volgende vragen zijn uitgezet tijdens de bijeenkomst.

Wat gaat er goed op cultureel gebied, waar bent u trots op?

Vanuit het veld zijn diverse zaken genoemd zoals:

- het hebben van een eigen theaterzaal
- Kasteel Huis Bergh en de molen in Zeddam
- Het hebben van 2 Filmhuizen
- Mechteld ten Ham en een Kunst en Kunstig (professioneel en amateurkunst)
- Carnaval
- Er vinden activiteiten plaats in praktisch elke kern van Montferland
- De actieve rol van vrijwilligers die verenigingen in leven houden
- De keuze voor algemene muzikale vorming te beginnen bij de basis namelijk de jeugd
- Samenwerking gemeente muziekscholen/vereniging en onderwijs.

Wat kan er beter, anders en hebt u suggesties hoe dit uit te voeren en wat kan eventueel de rol van de gemeente zijn?

Uit het veld zijn de volgende reacties gekomen:

- Vrijwilligers zijn van groot belang voor continuering van vele culturele activiteiten. Er is bezorgdheid over de continuering als vrijwilligersaantal minder wordt.
- Er wordt een gebrek aan oefenruimte ervaren om voorstellingen uit te voeren en met betrekking tot muziekkuitingen. Vraag aan gemeente is: inventariseer de lokaliteiten en stem af op behoeften.
- Geef meer aandacht en geld voor vernieuwende zaken en experimenten zoals literair café; experimentele muziek en maak gebruik van de aanwezig ateliers van de professionele beeldende kunstenaars. Leg daarbij ook een link naar het bereik en participatie van de jeugd.
- Zorg voor integraal beleid ook in financiële zin (subsidiereregeling, duidelijke gronden) bijvoorbeeld erfgoed en toerisme, muziekonderwijs en jeugdzorg etc.
- Zorg voor samenhang en samenwerking op het gebied van cultuur door bijvoorbeeld het instellen van een platform, waarbij de gemeente een coördinerende rol speelt.
- Probeer de jeugd te betrekken en te binden bij cultuuruitingen.

Conclusie:

Concluderend zijn er de volgende onderwerpen die de organisaties als probleemgebied ervaren en door de gemeente opgepakt kunnen worden:

- *Continuering inzet vrijwilligers*
- *Aantal oefenruimtes*
- *Aandacht voor scholen/Jeugd*

- *Tijd en ruimte voor experimenten.*
- *Samenhang en samenwerking op het gebied van kunst en cultuur*

Schriftelijke reacties:

Muziekvereniging Volharding

Jeugd/Jongeren

In het huidige subsidiebeleid wordt onvoldoende rekening gehouden met het opleidingsbeleid van een muziekvereniging. Een actief opleidingsbeleid inclusief een eigen opleidingsorkest - zoals bij Muziekvereniging Volharding in samenwerking met St. Jan Kilder- worden niet gehonoreerd. Bijkomend aspect is dat we de jeugd/jongeren op een positieve manier 'van de straat' houden door deze vorm van culturele educatie. Bovendien gebeurt dit ook nog eens door een mix van jong en oud. Een aspect wat de sociale controle bevordert. In het huidige beleid wordt dit niet gestimuleerd. De muziekschool is weliswaar een belangrijk onderdeel in de opleiding maar samenwerking tussen muziekschool en muziekvereniging en aanvulling in de vorm van een opleidingsorkest met eigen begeleiders is in deze essentieel om te voorkomen dat leerlingen voortijdig afhaken. Op deze manier worden de leerlingen al vroegtijdig betrokken bij een vereniging en leren ze elkaar kennen en waarderen.

Repetitielokaal /concertpodium

In Beek en Loerbeek ontbreekt het aan een geschikte accommodatie voor repetities van zowel de percussiegroep als de harmonie van Muziekvereniging Volharding. Het gildehuis, wat dankzij de medewerking van het Sint Jansgilde, voor ons ter beschikking staat, voldoet qua ruimte en akoestiek niet aan de eisen die gesteld mogen worden aan een muziekvereniging in de tweede divisie. Tevens zou een dependance-uitbreiding van de muziekschool gewenst zijn zodat meer leerlingen in hun eigen plaats de lessen kunnen volgen.

Concertruimte/optredens

In Beek en Loerbeek ontbreekt het aan een geschikte concertzaal. Muziekvereniging Volharding heeft diverse spraakmakende projecten als Halloween, Liemers Live, Dance with me etc. opgezet. Telkens moest ze uitwijken naar een locatie buiten Beek of Loerbeek. De accommodaties binnen Beek en Loerbeek voldoen niet aan de gestelde eisen. Ze zijn zowel akoestisch als qua grootte niet geschikt voor de omvang van dergelijke projecten. Wanneer het ruimten – zoals de paardenmanege tijdens ons Halloweenconcert- zijn die wel voldoen vergt het bovendien veel inzet van de vrijwilligers om alles aan te kleden en geschikt te maken als concertruimte. Locaties als bv de sporthal zijn in de weekenden en avonden niet beschikbaar.

Sociaal gebeuren.

Genoemd is al de belangeloze inzet van de begeleiders van onze leerlingen. Deze inzet van vrijwilligers zal door de huidige maatschappelijke ontwikkeling een steeds belangrijker aspect worden terwijl hun aantal niet toe zal nemen. Om het schrikbeeld voor de toekomst van terugloop van leden, terugloop van inzet door vrijwilligers, terugloop van belangstellenden voor bestuursfuncties een halt toe te roepen is het belangrijk dat er met de verenigingen gesproken gaat worden en dat er naar hen geluisterd wordt. Niemand zal immers ontkennen dat Muziekverenigingen een sociale functie hebben binnen een dorpsgemeenschap. Tijdens allerlei plaatselijke en parochiële activiteiten is Muziekvereniging Volharding actief aanwezig. Buiten haar eigen optredens en concerten luistert de muziekvereniging vaak belangeloos of voor een consumptie allerlei plaatselijke en parochiële activiteiten op en zet ze zich in voor de gemeenschap. Denk hierbij niet alleen aan: Carnavalsoptochten, processies, vormen, communie, serenades voor jubilea, schuttersfeesten, kermissen maar ook aan de maandelijksse papieractie. Deze sociale aspecten voor plaatselijke activiteiten worden niet extra gehonoreerd, sterker nog men wil de activiteit als 'papier ophalen' ter discussie stellen.

Conclusie:

Het betreft hier een uitwerking van de aandachtspunten die ook in de interactieve sessie aan de orde zijn geweest. Deze zullen verder worden uitgewerkt in de nota genoemde actiepunten.

St. Culturele jeugdvorming in Schoolverband

Ik ben van mening dat wij als leden van Stichting Culturele Jeugdvorming zeker vertegenwoordigers in het veld zijn en zeer betrokken zijn bij het onderwerp cultuur. De cultuurdragers binnen de gemeente die met hun programma proberen toekomstige cultuurdragers (alle kinderen van alle basisscholen van de gemeente ca. 2000 Bergh ca. 1800 Didam) cultureel te motiveren.

Ik krijg de indruk dat alleen de aanbieders van cultuur gehoord zijn. Door de afnemers te horen kan het culturele aanbod beter worden afgestemd. En als wij die aanbieders gehoord hadden wisten wij wat er in de nabije omgeving nog meer mogelijk is. Ook staan wij open voor een eventuele samenwerking.

Conclusie:

Het is juist dat in feite alleen de aanbieders van cultuur zijn gehoord. De afnemers, de bevolking en dus ook de stichting Culturele jeugdvorming waren hiervoor inderdaad niet uitgenodigd. Ook is afgesproken dat de culturele activiteiten binnen scholen verder uitgediept zullen worden in de nota lokaal onderwijsbeleid.

Welzijn en Cultuur Montferland**Lokale culturele infrastructuur**

De gemeente zou in het kader van nieuw cultuurbeleid in kunnen spelen op de landelijke ontwikkelingen. In de gemeente ontbreekt een kunstencentrum, waarin alle kunstdisciplines samenkomen en waar een samenhangend aanbod geboden wordt. Deze samenhang zou op een andere manier gestalte moeten krijgen. Bijvoorbeeld door een concrete invulling van samenwerking van de professionele organisaties onderling. De professionaliteit van de amateurverenigingen zou versterkt kunnen worden door samenwerkingsverbanden aan te gaan met de professionele organisaties (zoals de muziekschool al doet) en door de amateurverenigingen met ambitie te stimuleren.

Concreet zou de versterking van de lokale culturele infrastructuur plaats kunnen vinden in de vorm van een 'culturaanjager'. Taken van deze medewerker zouden kunnen zijn:

- ontwikkeling van een cultuurprogramma, waarin projecten opgezet worden voor het onderwijs, cultuurprojecten in de buurt, projecten speciaal gericht op jongeren samen met de amateurverenigingen, enz.
- vormgeven aan de samenwerking van de culturele instellingen/circuits in de gemeente
- aanspreekpunt/vertegenwoordiger naar de regio(gebiedsgericht cultuurbeleid) in kader van bovenlokale projecten en naar de Euregio
- promotie van het culturele aanbod in de gemeente (website, festivals enz.)
- versterken van het amateur-verenigingsleven
- versterken van/ bevorderen van het cultureel ondernemerschap

Project Mobiel Theaterpodium

Daarnaast is door Welzijn en Cultuur Montferland een voorstel gedaan voor een driejarig project "Mobiel Theaterpodium" Hiervoor wordt in totaal een subsidiebedrag van € 10.000,- van de gemeente Montferland gevraagd. Voor het over grote deel van de subsidie is een aanvraag ingediend bij de Euregio.

Het betreft hier een project in samenwerking met Duitsland. Het doel is om zowel Nederlandse als Duitse kinderen met leerproblemen te stimuleren en hen speelse leermethodes te leren, die er toe bijdragen positief met de eigen handicap om te gaan. Het is belangrijker dan ooit, kinderen alternatieve leermogelijkheden aan te bieden. Dit geldt ook voor onopvallende leerlingen.

Door middel van toneelspel wordt het waarnemingsvermogen, de flexibiliteit, het doorzettingsvermogen, alsook vaardigheden als communiceren en samenwerken gestimuleerd.

Conclusie:

Door het aanstellen van een cultuuraanjager bij Welzijn en Cultuur met een verder uit te werken takenpakket kan een deel van de in de interactieve sessie genoemde onderdelen worden opgepakt.

Musiater

Voorgesteld worden om een cultureel educatief netwerk in Didam te starten.

Het doel van het netwerk is om alle kinderen uit het primair onderwijs kennis te laten maken met diverse kunstdisciplines en cultuuruitingen. Dit kan zijn op het gebied van theater, muziek, dans, beeldende kunst, drama, literatuur etc.

Uitgangspunt: Alle groepen (1 t/m 8) van alle scholen (primair onderwijs) in Didam zouden per seizoen een actieve en een receptieve activiteit aangeboden moeten krijgen.

In het najaar en voorjaar wordt gestart met een programmering voor het gehele seizoen daarop. Wat de keuzes zijn hangt af van de vraag. De vraag wordt bepaald door het onderwijs. Maar er is ook een belangrijke rol weggelegd voor de culturele instellingen.

Hoe wordt dit georganiseerd?

Er ontstaat een werkgroep (CND). Hierin zit van iedere school een vertegenwoordiging, dit kan de cultuurcoördinator zijn. Daarnaast is er een vertegenwoordiging van de culturele instellingen. (bv bibliotheek, muziekschool, stichting welzijn).

Er zou iemand aangetrokken moeten worden voor de ‘programmering’ en het verzorgen van het contact met de scholen. Wie komt waar en hoe laat? Dit zou door het Musiater aangestuurd kunnen worden.

Activiteiten kunnen zijn:

Theatervoorstellingen op school met eventueel workshop

Dramalessen

Verhalen schrijven

Muzieklessen op school

Muziekcarrousels

Deze activiteiten vinden plaats op een school, waarbij leerlingen naar de desbetreffende locatie kunnen gaan.

Om het een en ander te bekostigen heb ik het volgende voorstel:

1. een bijdrage van de scholen zelf (bv x% van de rijkssubsidie versterking cultuureducatie, x% van de lumpsum gelden), de bijdrage wordt bepaald per leerling. Peildatum is de leerlingentelling bij aanvang seizoen.
2. bijdrage (eventueel in natura van de deelnemende culturele instellingen)
3. bijdrage gemeente Montferland

Als de opbouw zo is hebben alle leerlingen gedurende de schoolperiode kennis genomen van diverse cultuuruitingen en kunstdisciplines. Ze zijn er actief mee bezig geweest maar hebben ook iets ‘ondergaan’ c.q. beleefd.

Als de opbouw goed is, is er een ontwikkeling waarneembaar.

Samenwerkingsverbanden zijn noodzakelijk, met bijv. een kinderboekenweek kan er vanuit het CND het een en ander aangevuld worden met een voorstelling, workshops of gastlessen. Van scholen wordt verwacht een cultuurbeleid te formuleren, dat kan met het CND. Let wel, dit is een aanvulling er zal ruimte moeten zijn dat scholen ook eigen initiatieven kunnen blijven ontplooiën.

Conclusie:

Op zich is dit een prima plan, maar naar ons oordeel moet een dergelijke opzet gemaakt worden voor geheel Montferland, er moet geen verschil gemaakt worden tussen het grondgebied van voormalig Bergh en voormalig Didam. Dit betekent naar ons oordeel dat de cultuurcoördinator dit moet uitbreiden en voor geheel Montferland moet oppakken.

Overige:

Stichting het Liemersmuseum

Stichting Het Liemersmuseum is op zoek naar een nieuw pand, omdat zij op 1 juli 2009 het huidige pand in Zevenaar moeten verlaten. Het Liemersmuseum is tevens beheerder van het Gelders Schuttersmuseum dat nu is gesitueerd in het Albertusgebouw. Het Liemersmuseum verzoekt de gemeente Montferland een extra structurele bijdrage.

Stichting Kunst en Kunstig

Van een lokaal/regionaal evenement negen jaar geleden is het inmiddels uitgegroeid tot iets wat een landelijke bekendheid geniet en niet meer weg te denken is in onze gemeente. Inmiddels is de organisatie zo gegroeid dat er voor de continuïteit en stabiliteit van een dergelijke grote organisatie, een goede administratie nodig. Om dit te kunnen effectueren is een extra subsidie nodig.

VERSLAG INTERACTIEVE BIJENKOMST CULTUUR

d.d. 12 december 2007 om 19.30 uur in het Willem van den Berghcentrum te 's-Heerenberg.

1. Opening door wethouder J.T.W. van Vuuren

De wethouder opent de avond, heet een ieder welkom en geeft aan verheugd te zijn dat de aanwezige genodigden ingegaan zijn op de uitnodiging. Hij had gehoopt op een grotere deelname gezien het aantal organisaties dat uitgenodigd is. De wethouder benadrukt het belang dat de gemeente Montferland hecht aan cultuur, niet alleen als begrip maar ook op inhoud. Hij legt uit dat deze avond vooral bedoeld is om te luisteren naar het veld de z.g. cultuurdragers. Deze informatie is van wezenlijk belang bij het tot stand komen van een cultuurnota die door de Raad van Montferland zal worden vastgesteld. Hij introduceert de heer W.J. Raijmakers van het bureau Raijmakers & Hofmeester adviseurs in cultuur die de rest van de avond als voorzitter zal optreden. Tot slot geeft de wethouder aan dat er een verslag van de avond zal worden gemaakt. Dit verslag zal aan alle genodigden worden toegezonden, met speciaal het verzoek aan niet aanwezigen om alsnog schriftelijk te reageren. Hij spreekt de hoop uit op een plezierige en succesvolle avond met voldoende aanknopingspunten om daadwerkelijk inhoud te kunnen geven aan het begrip cultuur.

2. Inleiding, vragen, samenvatting en afsluiting, geleid door de heer W.J. Raijmakers.

Inleiding

De heer Raijmakers geeft aan dat de avond iets anders ingevuld zal worden dan in de uitnodiging staat vanwege minder opkomst van genodigden dan verwacht. Er zal niet in workshops gewerkt worden maar plenair. Het is zoals door de wethouder al aangegeven de bedoeling dat de gemeente vooral luistert naar de wensen en ideeën vanuit het veld en dat de avond niet bedoeld is om te praten over het krijgen en/of toekennen van (meer) subsidie. Vervolgens maakt hij een rondje door de zaal om bekend te laten worden welke organisaties aanwezig zijn. De heer Raijmakers geeft aan dat er een aantal factoren een bepalende rol spelen bij de invulling van het cultuurbeleid van een gemeente namelijk:

- Omvang van een gemeente
Hoe groter de gemeente des te meer voorzieningen
- Geografische ligging
Liggen er grotere steden met veel cultuuraanbod in de nabije omgeving?
- Demografische samenstelling (opleiding, levensbeschouwing etc.)
- Historie van een Gemeente
Veel historisch/cultureel erfgoed aanwezig?
- Ambitie van het Bestuur.

De heer Raijmakers geeft vervolgens aan dat uit de begroting 2008 van de gemeente Montferland blijkt dat er relatief veel geld gaat naar de Bibliotheek, het Amphion theater en de muziekschool. Verder blijkt dat de gemeente ruim € 54,-- gemiddeld uitgeeft per hoofd van de bevolking, wat vergelijkenderwijs met andere gemeenten zeker niet laag is.

Vragen

Wat gaat er goed op cultureel gebied, waar bent u trots op?

Vanuit de zaal worden diverse zaken genoemd zoals:

- het hebben van een eigen theaterzaal
- Kasteel Huis Bergh en de molen in Zeddam
- Het hebben van 2 Filmhuizen
- Mechteld ten Ham en een Kunstmanifestatie (professioneel en amateurkunst)
- Carnaval
- Er vinden activiteiten plaats in praktisch elke kern van Montferland
- De actieve rol van vrijwilligers die verenigingen in leven houden

- De keuze voor algemene muzikale vorming te beginnen bij de basis namelijk de jeugd
- Samenwerking gemeente muziekscholen/vereniging en onderwijs.

Wat kan er beter, anders en hebt u suggesties hoe dit uit te voeren en wat kan eventueel de rol van de gemeente zijn?

Uit de zaal komen de volgende reacties:

- Vrijwilligers zijn van groot belang voor continuering van vele culturele activiteiten. Er is bezorgdheid over de continuering als vrijwilligers aantal minder wordt.
- Er wordt een gebrek aan oefenruimte ervaren om voorstellingen uit te voeren en met betrekking tot muziekuitingen. Vraag aan gemeente is: inventariseer de lokaliteiten en stem af op behoeften.
- Geef meer aandacht en geld voor vernieuwende zaken en experimenten zoals literair café; experimentele muziek en maak gebruik van de aanwezig ateliers van de professionele beeldende kunstenaars. Leg daarbij ook een link naar het bereik en participatie van de jeugd.
- Zorg voor integraal beleid ook in financiële zin (subsidierегeling, duidelijke gronden) b.v. erfgoed en toerisme muziekonderwijs en jeugdzorg etc.
- Zorg voor samenhang en samenwerking op het gebied van cultuur door b.v. het instellen van een platform, waarbij de gemeente een coördinerende rol speelt.
- Probeer de jeugd te betrekken en te binden bij cultuuruitingen.

Samenvatting en afsluiting

Samenvattend komt de heer Raijmakers tot de volgende onderwerpen die de organisaties als probleemgebied ervaren en door de gemeente opgepakt kunnen worden:

- Continuering inzet vrijwilligers
- Aantal oefenruimtes
- Aandacht voor scholen/Jeugd
- Steun in de rug voor erfgoed (vrijwilligers
- Tijd en ruimte voor experimenten.
-

Ter afsluiting doet de heer Raijmakers aan de zaal het verzoek om ideeën, suggesties e.d. die later dan deze avond nog opborrelen aan de ambtelijk vertegenwoordigers mevrouw L. Woerts en/of de heer S. Schoeman te mailen zodat zij dit kunnen verwerken in de te schrijven beleidsnota Kunst en Cultuur. De reacties en de verwerking daarvan zullen wellicht op een terugkom avond gepresenteerd worden.

3. Afsluiting door wethouder J.T.W. van Vuuren.

De wethouder bedankt een ieder voor zijn aanwezigheid en inbreng op deze avond die volgens hem bijzonder plezierig en nuttig is verlopen. Een speciaal woord van dank richt hij aan de groep “het Gezelschap” die de avond op een bijzonder plezierige manier muzikaal hebben omlijst. De vervolprocedure is als volgt:

- verslag van vanavond naar alle genodigden. Vragen om commentaar.
- Nota schrijven, door college van B&W concept vaststellen, deze weer voor inspraak verzenden
- Bespreking in commissie samenleving (verwachting 31 maart 2008)
- In raad vaststellen(verwachting 24 april 2008)

Gebruikte literatuur:

Atlas voor de gemeente, editie 2007, cultuur

Cultuurnota Berkelland

Handreiking Beelden buiten beheer en behoud

Cultuureducatie: De kracht van lokaal en provinciaal beleid